

YEDİ DEĞİRMENLER VE MAĞARASI TABİAT PARKI'NIN COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ İLE EKOTURİZM OLANAKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Evaluation of Geographical Features And Ecotourism Opportunities of The
Seven Mills And Cave Natural Park

Prof.Dr.Ünsal BEKDEMİR*

Yrd.Doç.Dr. İbrahim SEZER**

Özet

İnsan etkisinin doğal ortamlarda iyiden iyiye hissedildiği ve doğanın insan baskısına artan düzeyde maruz kaldığı günümüz dünyasında, doğa korumanın ve doğaya sahip çıkmanın önemi giderek artmaktadır. Doğaya verilen değer ve onu gelecek nesillere aktarmanın en somut örnekleri, millipark, tabiat parkı, tabiat koruma alanı, tabiat anıtı ve sit alanı gibi koruma altına alınmış alanlardır. Günümüzde hakim olan koruma anlayışı, insan etkisinin en aza indirildiği, sürdürülebilirlik ilkesinin dikkate alındığı koruma-kullanma dengesinin gözetildiği koruma yaklaşımıdır. Bu bağlamda koruma altına alınan bu ortamlar, sürdürülebilir turizm anlayışı çerçevesinde ekoturizm faaliyetlerine açılmaktadır.

Koruyarak kullanma anlayışının turizmdeki karşılığı olan ekoturizm aktiviteleri için, inceleme alanımızın da içerisinde bulunduğu Doğu Karadeniz Bölümünde yer alan Giresun ili, değerlendirilebilecek düzeyde korunmuş doğal ortam içermektedir. Nitekim il sınırları içerisinde 4 tabiat parkı, 9 doğal sit alanı, 33 anıt ağaç ve 10 avlak sahası bulunmaktadır. Bu kapsamda Espiye ilçe merkezinin 33 km güneyinde, Avluca Köyü ve Yeniköy arasındaki Karadona Deresi'nin batı kenarında yer alan, içinden kaynağın çıktığı mağara ve bu suyla çalışan yedi değirmenin olduğu alan, "Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı" adıyla tabiat parkı olarak ilan edilmiştir. Söz konusu tabiat parkı; hem mağara ortamı, sarkıt, dikit ve traverten oluşumları, kaynak suyu, zengin bitki örtüsü ve yabani hayvan varlığıyla hem de bir asırdan beri kullanılan yedi değirmen, yöresel özelliğe sahip kültürel çekiciliklerle dikkate değer bir

* Giresun Üniversitesi Eğitim Fakültesi. unsal.bekdemir@giresun.edu.tr

** Giresun Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, ibrahimsezer@mynet.com

Dergiye Müracaat Tarihi: 18.09.2015

ekoturizm potansiyeline sahiptir. Yaptığımız saha araştırmalarına göre bu çevrede; mağara turizmi, doğa yürüyüşü, foto safari, at safari, bisiklet safari, yaban hayatı gözlemciliği gibi birçok ekoturizm aktivitesinin yapılabileceği kanısındayız. Söz konusu tabiat parkı, sahip olduğu ekoturizm potansiyeliyle, gerekli turistik altyapı ve erişim olanakları oluşturulup, etkili bir şekilde tanıtım yapılarak, en önemlisi de koruma-kullanma dengesi dikkate alınarak sürdürülebilir bir şekilde değerlendirilebildiği takdirde cazip bir ekoturizm sahası olabilir.

Anahtar Kelimeler: Tabiat Parkı, Ekoturizm, Potansiyel, Yedi Değirmen, Mağara.

Abstract

The importance of protection and preservation of nature become increasingly more important in today's world where human effect in natural environment is more observed, nature is exposed to human pressure increasingly. The most concrete examples of value attached to nature and transferring nature to next generations are protected areas such as national parks, natural parks, nature protection area, natural monuments and natural areas. The common understanding of protection today focuses on minimizing human effect, sustainability principle and provision of protection and usage balance. In this sense such protected areas are opened for eco tourism activities with a sustainable tourism perspective.

For eco tourism activities meaning using by protecting view city of Giresun in eastern black sea region has protected natural environment at assessable level. There are 4 natural parks, 9 natural protected area, 33 monument tree and 10 hunting fields within the borders of this city. In this context the cave with spring water in western side of Karadona river between Avluca village and Yeniköy in 33 km. south of Espiye town center and the area where there are 7 mills operated with this water are declared as natural park with the title of "Seven Mills and Cave Natural Park." Said Natural Park has a considerable potential for ecotourism with cultural appeal as a regional property, cave environment, stalactites, stalagmites and travertine formations, spring water, rich vegetation, wild animal species and seven mills used since more than a century. According to our field research; it is possible to perform cave tourism, hiking, photo safaris, horse safaris, wildlife watching, biking safaris and many other ecotourism activities in this environment. Said Natural Park can be an attractive ecotourism area with its ecotourism potential if necessary touristic infrastructure and accessibility are ensured, its publicity is made effectively and most importantly if it is evaluated sustainably by considering the protection and use balance.

Key words: Natural Park, Ecotourism, Potential, Seven Mills, Cave.

1. Giriş

Genel bir tanımlama kapsamında ele alındığında günlük yaşamda “doğa koruma” terimi doğa ve peyzajın korunması, bakımı ve yönetimi olarak anlaşılmaktadır. Bununla birlikte çoğu zaman çevre koruma terimi ile özdeş kullanıldığı da görülmektedir. Özelde ise doğa koruma, çevre koruma ile ayrılmaz bir bütünlük teşkil etmesine rağmen, doğal olarak yaşamını sürdüren hayvan ve bitki varlıklarının ve onların yaşaması için gerekli temel unsurların bütünsel olarak peyzaj içerisinde muhafaza edilmesi, korunması ve geliştirilmesine yönelik önlem ve girişimleri içermektedir. Burada belirli kriterler ile bağlantılı olarak korunması gerektiği belirlenen peyzajlar, doğa parçaları ve doğal elementler dikkatle değerlendirilmelidir (Buchwald ve Engelhart, 1969’den akt. Mortan, 1991: 4). Dolaylı olarak ise doğa koruma, hayvan ve bitki popülasyonları için optimum sıklık ve genetik çeşitlilik, biyozonözlerde tür çeşitliliği, organizmaların evriminde doğal şartlar ve işleyiş, doğala yakın ve dengeli ekosistemler, çeşitli komplekslerin oluşumu sonucu bütünleşen peyzajların ve peyzaj parçalarının biyolojik, jeolojik ve kültürel tarihle ilgili bilimsel çalışmalar için taşıdığı önem nedeni ile korunması gibi uzun vadeli ve geniş kapsamlı hedefleri de içermektedir (Mortan, 1991: 4).

Doğal ortam-insan etkileşiminde her geçen gün doğanın aleyhine genişlemelerin olduğu ve doğal ortamın üzerindeki insan baskısının giderek arttığı günümüzde, doğal alanları korumanın önemi daha iyi anlaşılmaktadır. Doğal ortamlarda var olan kaynakların korunması, her şeyden önce onlara verilen değer, ilgi ve saygının artmasına bağlıdır. Doğanın bir parçası olarak insanoğlunun, yaşadığı çevreye göstereceği özen ve onun devamlılığına yönelik katkıları oldukça önem taşımaktadır. Bu bağlamda bir yandan insanların doğal alanlara yönelik tahribatları artarken, buna paralel bir şekilde doğaya duyarlı davranışların ve doğa koruma çalışmalarının arttığı ve çeşitlendiği gözlenmektedir. Doğal alanları korumak ve doğal ortamın sahip olduğu kaynakları gelecek nesillere aktarmak için birtakım koruma uygulamaları gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda nadir görülen ve değerli kaynaklara sahip doğal ortamlar; millipark, tabiat parkı, tabiat koruma alanı, tabiat anıtı ve sit alanı gibi koruma uygulamalarıyla geleceğe taşınmaktadır.

Doğa koruma çalışmaları, yeni başlamış uygulamalar olarak görülmemelidir. Doğal alanların korunmasına dair yaklaşımların somut uygulamalara dönüşmesi yani doğa koruma çalışmalarının başlangıcı 19. yüzyıla kadar gitmektedir. Bu bağlamda çevre koruma çalışmalarının önemli bir uygulaması olan milli park oluşturma fikri, söz konusu dönemde başlamıştır. Bunun ilk somut örneği; 1872’de oluşturulan Yellowstone Parkıdır. Bu tür uygulamalar zamanla dünyanın diğer bölgelerine yayılmıştır (Doğanay ve Zaman; 2013: 168). Ayrıca çevre koruma konusunda uluslararası düzeyde etkinlikler de gerçekleştirilmiş, ilk başlarda hakim olan insansız koruma anlayışı günümüze doğru yerini koruma-kullanma dengesi gözetilerek ve insanların da içerisinde olduğu ve yararlandığı sürdürülebilir çevre koruma anlayışına bırakmıştır.

Dünya’da koruma alanlarının sayısı ve oranı her geçen gün artmaktadır. Nitekim 1994 yılında dünyadaki koruma alanların kapladığı alan 6,5 milyon km² iken, bu rakam 2000 yılında 13,2 milyon km²’ye, 2014 yılında 20,6 milyon km²’ye ulaşmıştır. Aynı şekilde dünyadaki korunan alan sayısı, 2000 yılında 30 000’den fazla iken, 2014 yılında 209 444’e

ulaşmıştır. Bunun 197 368'i karasal alanlarda, 12 076'sı denizel alanlarda bulunmaktadır. Yine korunan alanların dünya yüzölçümüne oranını incelediğimizde, 1994 yılında korunan alanların dünyadaki oranı % 5,4 iken, 2000 yılında % 10'a, 2014 yılında ise % 15,4'e ulaştığı görülmektedir. 2020 yılına kadar karasal alanların % 17'sinin, kıyı ve denizel alanların da % 10'nunun koruma altına alınması hedeflenmektedir (Erdoğan, 2003: 256-257; Anonim, 2014: 7-8). Günümüzde dünyada milli parklar, tabiatı koruma alanları, tabiat anıtları, tabiat parkları, özel çevre koruma bölgeleri, yaban hayatı koruma alanları, doğal ve kültürel miras alanları, sulak alanlar, Ramsar alanları ve biyosfer alanları gibi birçok doğa koruma statüleri uygulanmaktadır (Zaman ve Coşkun, 2012:118; Doğanay ve Zaman, 2013: 167).

Ülkemizdeki doğa koruma uygulamalarını incelediğimizde, dünyadaki ilk örneklerden oldukça sonra ancak 20 yüzyılın ikinci yarısından itibaren somut uygulamaların gerçekleştirildiği görülmektedir. Nitekim ülkemizde doğa koruma denince akla ilk gelen milli park kavramı bile ilk kez 1948 yılında Orman Fakültesi öğretim üyelerinden biri olan Selahattin İNAL'ın "Tabiat Koruma Kavramında Biz ve Ormancılığımız" adlı eserinde bilimsel bir şekilde ele alınmış, yasal olarak da 1956 yılında çıkarılan 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 25. Maddesi'nde yer almıştır. Bu husustaki diğer önemli gelişmeler, 1973 yılında çıkarılan Milli Parklar Yönetmeliği; 1983 yılında çıkarılan ve milli park terimine ek olarak tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiat koruma alanı gibi üç yeni kavrama da yer veren 2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu; 1983 yılında yürürlüğe giren 2863 Sayılı Tabiat ve Kültür Varlıklarını Koruma Kanunu ve aynı yıl yürürlüğe giren 2872 Sayılı Çevre Kanunu'dur. Bu bağlamda 1958 yılında Yozgat Çamlığı Milli Parkı, ülkemizde ilan edilen ilk milli parktır (Mortan, 1991: 38-40; Doğanay ve Zaman, 2013: 169-170; Ekinci, 1991: 6; Erdoğan, 2003:260). Ülkemizin karasal korunan alan büyüklüğü 5 647 568 hektar olarak tespit edilmiştir. Bu alanın ülke yüzölçümüne oranı % 7,24'tür. Ülkemizde korunan alanların sayılarını incelediğimizde, 2013 yılı itibariyle 40 milli park, 31 tabiat koruma alanı, 184 tabiat parkı, 107 tabiat anıtı, 80 yaban hayatı geliştirme sahası, 1273 doğal sit, 16 özel çevre koruma bölgesi, 14 Ramsar alanı, 1 biyosfer alanı, 11 dünya miras alanının bulunduğu anlaşılmaktadır (Anonim, 2015a).

Bütün bu korunan alanlar, sahip oldukları sıra dışı ve cezbedici nitelikteki doğal ortamlarıyla son yıllarda insanların daha fazla ilgisini çekmektedir. Dünyada milli parklar ve diğer korunan alanlara seyahat edenlerin sayısı son asırda birkaç yüz maceraperest gezginden on milyonu aşan ziyaretçiye ulaşmış durumdadır. Bu artışın altında yatan temel itici güç, gelişmiş ülkelerde her geçen gün artan çevre bilinci ve bu doğrultuda doğal ortamlarda tatil yapmak isteyenlerin sayısındaki artıştır (Eagles 1996'den akt. Moran, 1998:21). Dolayısıyla korunan alanların turizme açılması ve turistik açıdan değerlendirilmesine yönelik uygulamalar giderek artmaktadır. Bu durumda bu tür hassas alanlarda geliştirilecek en ideal turizm türünün ve en doğru uygulanmanın ekoturizm olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum, ekonomik açıdan da başarılı olduğu için, bilinçli ve kontrollü kullanıldığında, başarılı bir çevre koruma aracı olarak da işlev görmektedir (Moran, 1998: 21). Bu tür uygulamalar hem birbirinden değerli kaynaklara sahip olan doğal ortamların varlığını sürdürmelerine destek olmakta hem de ekoturizm gibi sürdürülebilir ve

doğal çevreye değer veren turizm uygulamalarının söz konusu sahalarda gelişmesine zemin hazırlayabilmektedir.

Korunan alanların turizme açılması ilk bakışta yadırganan bir durum gibi gözükebilir. Gerçekten de çevreye önem verilmeden ve taşıma kapasitesine dikkat edilmeden turizme açılan korunan alanlarda turizmin olumsuz etkileri görülebilmektedir. Bununla birlikte söz konusu alanlarda ekoturizm gibi doğa korumanın öncelikli amaç olduğu çevreye duyarlı turizm aktivitelerinin geliştirilmesi hem bu alanların korunması için gerekli olan maddi desteğin bulunmasına hem de bu alanlara verilen değer için daha da artmasına katkı sağlamaktadır. Ekoturizm uygulamaları, sürdürülebilir çevre ve turizm anlayışı çerçevesinde gerçekleştirildiği takdirde bu sahaların doğal ve kültürel rezervlerine verilen tahribat en aza indirilebilmektedir. Böylelikle korunan alanların hem daha iyi bir şekilde korunması hem de insanlığın ilgi ve beğenisine sunulması söz konusu olabilmektedir. Bu bağlamda koruma-kullanma dengesine dikkat edilmesi oldukça önem taşımaktadır.

Sürdürülebilir turizmin bir uzantısı olarak kabul gören ekoturizm, doğa temelli turizm türleri içerisinde kendine yer bulmaktadır (Leung ve diğerleri, 2001'den akt. Erdoğan, 2004:39). Uluslararası Ekoturizm Topluluğu (TIES)'na göre ekoturizm, *çevreyi koruyan ve yerel halkın refahını gözetilen doğal alanlara karşı duyarlı olan bir seyahat türüdür* (Akpınar ve Bulut, 2010:1578). Bu sade ve anlaşılır tanımın yanı sıra ekoturizm kavramının gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde pek çok tanımı yapılmıştır. Ekoturizm tanımlarının çoğunlukla doğal çevre, ekolojik ve kültürel sürdürülebilirlik, yerel düzeydeki ekonomik faydalar ve eğitim gibi dört öğeyi barındırdığı anlaşılmaktadır. Dünya Turizm Örgütü (WTO)'ne göre ekoturizmin bileşenleri, biyolojik çeşitliliğin korunmasına katkıda bulunması, yerel halkın refahının gözetilmesi, turistlerin ve yerel halkın bilinçlendirilmesi ve turizm hakkında sorumlu hareket etmesinin sağlanması, küçük ölçekli işletmelere küçük turist gruplarına hizmet verilmesi, geri dönüşü olmayan kaynakların düşük düzeyde tüketilmesi, turizm yönetimine yerel düzeyde katılımın önemsenmesi, iş fırsatlarının yerel halk lehinde gelişmesinin gözetilmesi olarak belirtilmektedir (Kaypak, 2012:13).

Ülkemizde son yıllarda Giresun ilinin de içerisinde bulunduğu Doğu Karadeniz, ekoturizm ve yayla turizmi gibi alternatif turizm türlerinin gelişme gösterdiği bölgeler arasında dikkati çekmektedir. Başta Kaçkar Dağları olmak üzere, Ayder Yaylası, Uzungöl gibi doğal alanlar, doğa temelli turizm türleri için cazibe yerleri haline gelmeye başlamışlardır. Bu bağlamda Giresun ili de değerlendirilebilecek düzeyde ekoturizm potansiyelini barındırmaktadır. Giresun ili, bulunduğu konum ve sahip olduğu doğal ve kültürel çekicilikler nedeniyle ekoturizm potansiyeli yüksek illerimizden birisidir. Öncelikle orman varlığı, dağlık alanları ve yayla sahaları, yaban hayatı, zengin flora ve faunasıyla dikkat çekmektedir. Bu bağlamda temiz havası, coşkun akan dere ve ırmakları, şifalı kaynak suları ve termal suları, ilgi çekici buzul gölleri, insana özgürlük hissi veren engebeli ve yüksek yer şekilleriyle doğaya ilgi duyan insanlar için cazip edici ortamlara sahiptir (Bekdemir ve Elmacı, 2011: 25-26). Taşadıkları özgün nitelikli özellikler nedeniyle yaylalar klimatizm, sağlık, dinlenme, av, doğal beslenme, yürüyüş ve kano sporları, kayak ve çim kayağı, yöresel şenlikler ve araba yarışları gibi ekoturizm faaliyetleri için de oldukça elverişlidir. Giresun ili sadece sözü edilen bu turistik kaynaklar bakımından değil, aynı zamanda ilginç mimari tarzındaki yapılar, bozulmamış çevre, geleneksel-yerel kültürel

özellikler, antik kültür ve benzeri değerler bakımından da önemlidir (Bekdemir ve Elmacı, 2014:6).

Ülkemizdeki doğa koruma uygulamalarından birisi de, kriterlere uyan doğal mekanların tabiat parkı ilan edilmesidir. 1983 yılında çıkarılan 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'nun 2. Maddesinde tabiat parkı; *bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip, manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenme ve eğlenmesine uygun tabiat parçaları* olarak tanımlanmaktadır (Zafer vd, 1998: 37). Tabiat parkları, tabiat koruma alanlarından bazı açılardan ayrılır. Tabiat koruma alanlarında yalnızca bilim ve eğitim amaçlı olarak yararlanılmakta iken, tabiat parklarından bu işlemlere ek olarak dinlenme ve eğlenme amacıyla da istifade edilebilmektedir. Bu bağlamda tabiat parklarında dinlenme, konaklama, gecelemeğe uygun tesisler bulunmaktadır ya da bunların yapılmalarına, belli yasal kriterlere uyulması kaydıyla müsaade edilmektedir (Doğanay ve Zaman, 2013: 242).

Giresun ili de ekoturizm potansiyeli yüksek, zengin bitki örtüsüyle ve yabani hayvan varlığıyla dikkati çeken doğa koruma alanlarına sahiptir. Bunlar içerisinde 4 tabiat parkı, 9 doğal sit alanı, 10 avlak sahası, 33 anıt ağaç bulunmaktadır. Bunun yanı sıra Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi tarafından Giresun yöresi ormanlarında yürütülen bir çalışmada, 21 anıt ağaç, 5 anıt meşcere, 3 doğal yaşlı orman, 10 şelale, 3 göl, 1 yeraltı suyu, 1 kaya oluşumu, 1 fosil yatağı ve 4 tarihi-kültürel alan tespit edilmiştir (Anonim, 2012: 130; Anonim, 2015b:57-61). Giresun ilinde 4 tabiat parkı bulunmaktadır. Bunlar; Giresun Merkez ilçe İnişdibi Beldesi Çavlaktepe mevkiindeki Ağaçbaşı Tabiat Parkı; Dereli ilçesinin Kümbet Köyü sınırları içerisinde yer alan Koçkayası mevkinde yer alan Koçkayası Tabiat Parkı; Dereli ilçesi Alancık Köyü sınırlarında yer alan Kuzalan Şelalesi Tabiat Parkı ve inceleme sahamız olan, Avluca ve Akkaya köyleri arasında, Karadona Deresi'nin batı kenarında yer alan Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkıdır (Tablo 1).

Tablo 1. Giresun İlindeki Tabiat Parklarının Dağılımı (2015).

Tabiat Parkının Adı	İlçesi	Konumu
Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı	Espiye	Avluca ve Akkaya köyleri arasındaki Karadona Deresi'nin batı kenarında
Ağaçbaşı Tabiat Parkı	Giresun Merkez	İnişdibi Beldesi Çavlaktepe mevki
Koçkayası Tabiat Parkı	Dereli	Kümbet Köyü sınırları içerisinde yer alan Koçkayası mevki
Kuzalan Şelalesi Tabiat Parkı	Dereli	Alancık köyü

Kaynak: Giresun Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü.

Giresun ilinde barındırdığı doğal ve beşeri kaynaklarıyla dikkati çekmeye başlayan ve ekoturizm potansiyeli oldukça yüksek tabiat parklarından birisi de Espiye ilçesi sınırları içerisinde Avluca ve Akkaya köyleri arasında yer alan Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkıdır. Söz konusu tabiat parkı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı'nca 09.05.2013 tarihinde tabiat parkı olarak tescil edilmiştir (Anonim, 2014b: 71). Mağaraları, şelaleleri,

tarihi su değirmenleri, obruğu, kalesi, orman ve kaya ekosistemleri gibi kaynak değerlerine sahip olan Yedi Değirmenler Tabiat Parkı tarihi, kültürel ve doğal peyzaj açısından yüksek rekreasyonel potansiyel taşımaktadır. Tabiat parkı içerisinde yer alan yedi değirmen ve mağara, ziyaretçiler için oldukça ilgi çekici ortamlara sahiptir. 103 hektar alan üzerindeki tabiat parkında bulunan yedi adet su değirmeni günümüzde de halen yöre halkı tarafından kullanılmaktadır. Değirmenlerin ve mağaraların bulunduğu 150 dekarlık alanda “Korunması Gereken Kültür Varlığı” kararı bulunmaktadır (Anonim, 2012a). Dolayısıyla yakın çevresiyle birlikte tabiat parkı ekoturizm gibi alternatif turizm türleri açısından oldukça elverişlidir.

2. Araştırmanın Amacı ve Metodu

Giresun ili Espiye İlçesi sınırları içerisinde, Avluca ve Akkaya köyleri arasında yer alan Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı, sahip olduğu doğal ve kültürel turistik kaynaklarıyla değerlendirilebilecek düzeyde bir ekoturizm potansiyelini barındırmaktadır. Araştırmamızdaki temel amaç, söz konusu tabiat parkının ekoturizm potansiyelinin ortaya konulması ve sürdürülebilir bir şekilde geliştirilmesine katkı sağlanmasıdır. Bu bağlamda sözü geçen tabiat parkında yer alan başta doğal güzellikler (mağara, flora ve fauna elemanları, karstik şekiller, kaynak suyu, akarsular vb) olmak üzere, Yedi Değirmenler, çevredeki köy yerleşmelerindeki kültürel yaşamına ait çekicilikler (geleneksel mimari, yöresel yemekler, el sanatları, düğün ve eğlenceler, yöresel müzik, oyunlar vb.) ve bunların ekoturizm açısından değerlendirilmesine yönelik araştırmalar gerçekleştirilmiştir. Bunlara ek olarak tabiat parkı ve çevresinde yapılabilecek ekoturizm aktivitelerinin (mağara turizmi, doğa yürüyüşü, at safari, bisiklet safari, botanik turu, sportif olta balıkçılığı, akarsu turizmi (rafting ve kano yarışları), yaban hayatı ve kuş gözlemciliği, doğa fotoğrafçılığı vb) yapılabilirliği detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Bunun yanı sıra bu çevrede kültür turizmi, kırsal turizm, tarımsal turizm gibi turizm türleriyle ilgili araştırmalar da yapılmıştır.

Araştırmamızda gezi-gözlem ve mülakat metotları sıklıkla uygulanmış, Yedi Değirmenler ve Mağarası ile çevresindeki doğal alanlar gezilerek, doğal güzellikler, köy yaşamına ait yöresel çekicilikler araştırılmış; bu çevrede yaşayan köylülerle, Giresun Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü yetkilileriyle mülakatlar gerçekleştirilmiş ve ekoturizm potansiyeli ile sorunlar bizzat yerinde tespit edilmeye gayret edilmiştir. Yaptığımız çalışma, Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı'nın kaynak değerlerinin belirlenmesi, korunması ve sürdürülebilir bir şekilde varlığının devam ettirilmesi; ekoturizm potansiyelinin ortaya çıkarılması ve geliştirilmesi, bu husustaki sorunların tespiti ve çözümü açılarından yarar sağlayacaktır.

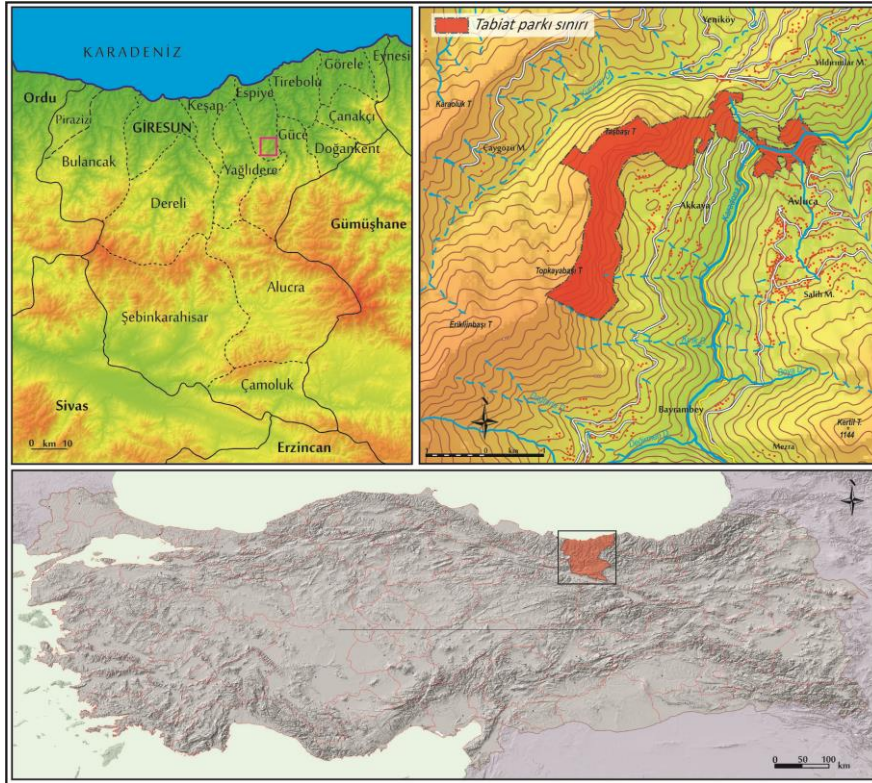
3. Araştırma Sahasının Konum Özellikleri

Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı, Karadeniz Bölgesi'nin Doğu Karadeniz Bölümü içerisinde yer alan Giresun ili Espiye ilçesine bağlı Akkaya, Avluca, Yeniköy ve Bayrambey köyleri arasında, Karadona Deresi'nin doğu ve batı kenarında yer almaktadır. Giresun il merkezine 64 km, Espiye ilçe merkezine 33 km mesafede yer alan tabiat parkının doğusunda Akkaya ve Avluca köyleri, kuzeyinde Yeniköy ve güneyinde ise Bayrambey köyü bulunmaktadır (Harita 1) (Fotoğraf 1).

Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı'nın Coğrafi Özellikleri İle Ekoturizm Olanaklarının Değerlendirilmesi

Fotoğraf 1. Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı'nın girişinden bir görünüm

Harita 1. Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı'nın Lokasyonu

Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı'na erişim için kullanılabilir ulaşım seçenekleri mevcuttur. En çok kullanılan güzergah; Espiye ilçe merkezi-Arpacık Köyü-Akkaya Köyü-tabiat parkı güzergahıdır. Bu erişim seçeneğinde, Espiye ilçe merkezinden itibaren Gelevera (Özlüce) Deresi vadisi takip edilmekte ve Güzelyurt Köyü yol ayrımına kadar gelinmektedir. Oradan itibaren iki alternatif yol güzergahı bulunmaktadır. İlkinde, Karadona Deresinin hemen kenarını takip eden asıl yoldan ilerlenmekte, daha sonra Akkaya Köyü'ne doğru sapılıp, köprü üzerinden geçilerek Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı'na ulaşılmaktadır. Bu yol güzergahının uzunluğu ve kalitesi incelendiğinde, Espiye ilçe merkezinden Güzelyurt Köyü yol ayrımına kadar 24 km'lik asfalt yol bulunmaktadır. Güzelyurt Köyü yol ayrımından Karadona Deresi kenarını takip ederek Akkaya Köyü yol ayrımına kadar olan yol, asfalt; oradan Yedi Değirmenler Mağarası'na kadar olan yol, yer yer beton veya stabilize özelliindedir. Bu güzergah takip edildiğinde, Güzelyurt Köyü yol ayrımından tabiat parkına kadar olan yolun uzunluğu 8 km olup, Espiye ilçe merkezinden tabiat parkına kadar olan yolun toplam uzunluğu 32 km'dir (Fotoğraf 2).

Fotoğraf 2. Tabiat parkına erişimde kullanılan güzergahlardan görünümeler.

İkincisinde ise asıl yoldan, Güzelyurt Köyü yol ayrımından itibaren Yeniköy istikametine sapılıp, önce Yeniköy'e daha sonra Akkaya Köyü'ne oradan da Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı'na ulaşılmaktadır. Güzelyurt Köyü yol ayrımından Yeniköy istikametine sapan ve tabiat parkına ulaşan 8 km uzunluğundaki yol, oldukça bozuk olup, stabilize özelliindedir (Fotoğraf 2). Bu güzergah takip edildiğinde de Espiye ilçe merkezinden tabiat parkına kadar olan yolun toplam uzunluğu da 32 km'dir. Kaliteli hale getirildiğinde söz konusu güzergah, manzara bakımından oldukça elverişli olup, Yeniköy'de dinlenme olanağı sunmakta ve harika görünümelerin seyredilebilmesi mümkün olabilmektedir. Bunun yanı sıra pek tercih edilmeyen diğer bir yol güzergahı, Espiye-

Yağlıdere güzergâhıdır. Yaklaşık 44 km uzunluğa sahip olan bu erişim tercihinde, Espiye ilçe merkezinden başlanmakta, Yağlıdere ilçe merkezine varılmakta, daha sonra Yağlıdere Vadisini takip ederek Sinanlı Köyü yol ayrımından sapılıp, eğimli ve virajlı bir yolu takip ederek önce Sinanlı Köyü'ne, daha sonra Dereköy ve Yeniköy üzerinden Akkaya Köyü'ne ve oradan da Yedi Değirnenler ve Mağarası Tabiat Parkı'na ulaşmak mümkündür. Bu güzergahta, Sinanlı Köyü yol ayrımına kadar asfalt yol, ondan sonra yer yer stabilize ve beton kaplı yol mevcuttur. Tabiat parkına erişmek için, her gün Espiye Merkez'den Yeniköy dolmuşları gidiş-geliş olmak üzere iki sefer düzenlemektedir.

Tabiat parkına erişmek için, Güzelyurt yol ayrımından itibaren Yeniköy ve Akkaya Köyü üzerinden tabiat parkına ulaşımında kullanılan bozuk ve stabilize özellikte olan yolun ve diğer güzergahlardaki yol kalitesinin artırılması için yetkili kurumlar tarafından çalışmalar sürdürülmektedir. Söz konusu güzergah kış mevsiminde, yoğun kar yağışının olduğu dönemlerde az bir süreyle de olsa kapalı olabilmektedir.

4. Doğal Çevre Özellikleri ve Turizm Etkileşimi

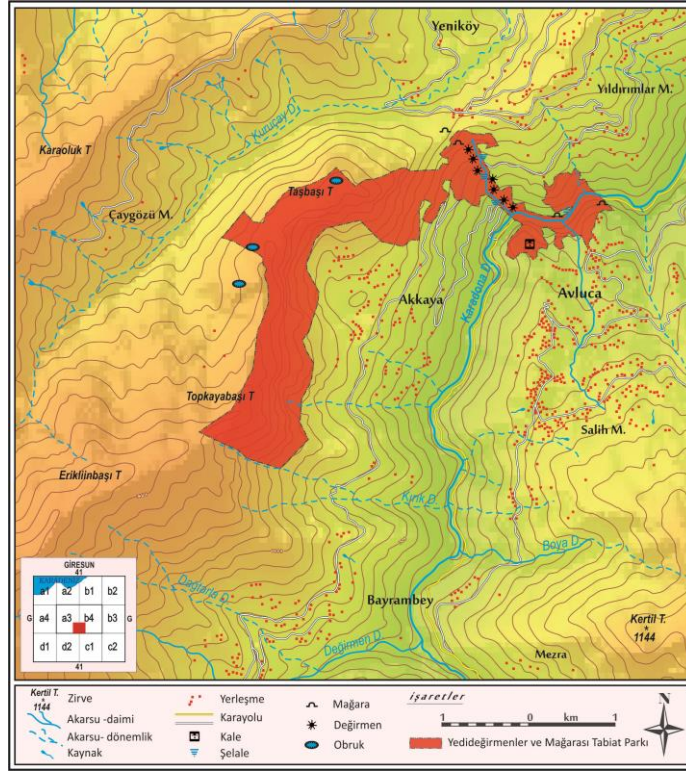
Yedi Değirnenler ve Mağarası Tabiat Parkı, barındırdığı doğal turistik kaynaklarla değerlendirilebilecek düzeyde ekoturizm potansiyeline sahiptir. Yedi Değirnenli Mağarası, çeşitli karstik şekiller, zengin flora ve fauna ve elverişli iklim özellikleriyle sözü geçen tabiat parkı, ekoturizm potansiyeli yüksek bir koruma alanıdır. Bu bağlamda söz konusu park ve çevresinde mağara turizmi, doğa yürüyüşü, at safari, bisiklet safari, botanik turu, sportif olta balıkçılığı, yaban hayatı ve kuş gözlemciliği, doğa fotoğrafçılığı gibi birçok ekoturizm aktivitesi gerçekleştirilebilir.

4.1. Jeomorfolojik Çekicilikler

Yedi Değirnenler ve Mağarası Tabiat Parkı, engebeli, eğimli ve dağlık yeryüzü şekilleriyle ilgili değerlendirilebilecek düzeyde, çekim gücü yüksek turistik unsurlara sahiptir. Başta Yedi Değirnenli Mağarası (yer altı suyu ve gölleri ile blok ve molozlar ile örtü damlatışlarının (makarna sarkıt, sarkıt, dikit, sütun ve duvar damlatışları) olmak üzere, şelaleleri, obruğu, düdeni, travertenleri, ilgi çekici derin vadileri, oldukça eğimli yamaçları, dik kayalıkları ve tepelik alanlarıyla dikkati çekmektedir. Bu çerçevede tabiat parkı, pek çok ekoturizm aktivitesinin gerçekleştirilebileceği yer şekillerine sahiptir.

Yedi Değirnenler ve Mağarası Tabiat Parkı, Yağlıdere ve Gelevera (Özlüce) Deresi ile onun kollarından biri Karadona Deresi tarafından derin bir şekilde parçalanmış, oldukça engebeli arazilerinin oluşturduğu topoğrafik görünüm arz etmektedir. Tabiat parkının doğusunda Kurbanlık Tepesi (1040 m), batısında Taşbaşı Tepe (1180 m), Kuşkayası Tepe (1180 m), Topkayabaşı Tepe (1330 m), 1182 yüksekliğinde bir tepe, 1140 m yüksekliğinde bir başka tepe bu çevredeki önemli yükseltiler olarak belirtilebilir. Ayrıca Yedi Değirnenli Mağarası'nın batısında Kuş Kayası adlı bir sarp kayalık yer almakta; Akkaya Köyü yerleşmesi yakınında da yöre halkının "Kaba Yalak" olarak isimlendirdiği bir çukurluk bulunmaktadır. Yedi Değirnenler ve Mağarası Tabiat Parkı, 400 m ile 800 m yükseltileri arasında yer almaktadır. Burası, Karadona Deresi'nin batı yamacında oldukça eğimli bir arazi üzerinde yer almaktadır (Harita 2). Bu bağlamda bu çevredeki Kuş Kayası gibi ilginç kayalık alanlar, tepelik alanlar, eğimli yamaçların olduğu nispeten derin vadiler ile

Topkayabaşı mevkiinde tahmini 500 m derinliğindeki obruk ve diğer obruklar, Avluca Köyü yakınlarındaki 3 adet oda şeklinde küçük mağara gibi doğal ortamlar, doğa yürüyüşü, foto safari, manzara seyretme gibi ekoturizm aktiviteleri için oldukça elverişlidir. (Fotoğraf 3 ve Fotoğraf 4).

Harita 2. Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı'nın Topografyası.

• Yedi Yedirmenli Mağarası

Doğa turizminde mağaralar, görsel amaçlı ve sportif amaçlı olmak üzere iki şekilde değerlendirilmektedirler. Görsel amaçlı kullanımlar için speleotem şekiller bakımından zengin, dolaşımın kolay olması bakımından ise yatay yönde gelişmiş, ulaşım olanağı sağlanabilen mağaralar tercih edilmektedir. Sportif amaçlı kullanımlar için derinlik ve uzunluk daha çok önem kazanmaktadır. İçlerinde düzenleme yapılmayan söz konusu mağaraları, mağaracılar ancak özel donanımlarıyla gezebilirler (Doğaner, 2001: 164). Mağaralar, doğal mirasları bünyesinde barındıran, oluşumları oldukça uzun zaman süreçleri içerisinde gerçekleşen, tahrip edildiklerinde veya yok edildiklerinde geri dönüşü mümkün olmayan, yerkürenin yaşam sürecinin herhangi bir döneminde oluşmuş, gerek oluşum ve gerekse bulunuş şekli ile harikulade doğal anıt niteliğindeki jeolojik miras alanlarıdır

(Yeşil vd, 2008:241). Dolayısıyla mağaralar başta spelololoji olmak üzere, mağara turları, kültür turizmi ve sağlık turizmi kapsamında değerlendirilebilmektedir.

Fotoğraf 3. Tabiat parkı ve yakın çevresinde ilgi çekici yer şekilleri bulunmaktadır.

Obruk Fotoğrafının Kaynağı:

<http://giresun.ormansu.gov.tr/Giresun/AnaSayfa/Tabiatparklari/yedidegirmen.aspx?sflang=tr-E.T>: 09.08.2015).

Fotoğraf 4. Tabiat parkı ve yakın çevresinde yer alan dağlık ve engebeli yer şekilleri, doğa yürüyüşü, foto safari gibi ekoturizm aktiviteleri için elverişli ortamlara sahiptir.

Araştırma sahasında olduğu gibi mağaralar, her ne kadar ilgi çekici doğal güzelliklere sahip olsa, turizme açılmaları kolay olmamakta, mağara içinde ve dışında birtakım düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Birçok yerde mağaralar, önemli turistik çekim merkezleri durumuna getirilmesi, mağaralarda yapılan bazı imar faaliyetleri neticesinde mümkün olmaktadır. Bu bağlamda bu tür düzenlemelerin en dikkat çekenleri, mağara içi yolların, sarkıt ve dikitlerin ışıklandırılması, mağaraların dolambaçlı göllere sahip olmalarında kayıkla gezintiler düzenlemek gibi düzenleyici önlemlerdir (Doğanay ve Zaman, 2013:106). Bu bağlamda inceleme alanındaki Yedi Değirmenli Mağarası'nın da turizme açılması için buna benzer düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Araştırma sahamız olan Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı'nın en dikkat çekici doğal çekiciliklerinden birisi, Yedi Değirmenli Mağarasıdır (Fotoğraf 5). Söz konusu mağara, Karadona ve Yağlıdere ırmaklarının derin bir şekilde yararak parçaladığı bir çevrede ve bu akarsuların su bölümü çizgisi civarında; Karadona Deresi'nin batısında, bu dere ile onun kolu olan Çay Deresi arasında bulunmaktadır. Yedi Değirmenli Mağarası ve yakın çevresi, Pontitler'e ait Liyas-Üst Eosen dönemleri arasında oluşmuş volkano-tortul birimlerden meydana gelmiştir. Bölgenin tek karstik kayası olan ve içinde Yedi Değirmenli Mağarası'nın olduğu kireçtaşları, kumlu, dolomitik ve çörtlü düzeylere sahiptir. Mağara, Üst Kretase yaşlı volkano-klastikler tarafından çevrelenmiş veya üzerlenen Üst Jura-Alt Kretase yaşlı kireçtaşları içinde faylarla parçalanarak dilimlenmiş bir çevrede bulunmaktadır (Nazik vd, 2007:1-3).

Fotoğraf 5. Yedi Değirmenli Mağarası'nın girişinden bir görünüm.

Halk arasında "Patlaksu" olarak adlandırılan Yedi Değirmenli Mağarası, deniz seviyesinden yaklaşık 700 m yükseklikte yer alan kaynak korunumlu bir mağaradır. Karadona Deresi tabanından 300 m yukarda bulunan mağaranın meydana gelmesinde, Pliyosen yeraltı karstlaşması ve Karadona Deresi'nin ana kolunun yatağına hızlı bir şekilde gömülmesinin etkisi bulunmaktadır. Bugün genellikle kuru bir yatağa sahip olan Çay Deresi; ana dere gömülmeden önce, normal akışı olan ve aşağı kesimlerde Karadona

Deresi'ne bağlanan bir yan dere durumundaydı. Bununla birlikte hemen doğudan geçen Karadona Deresi'nin hızlıca yatağına gömülmesine bağlı olarak; derinliği yer yer 240-300 metreye ulaşan Çay Deresi'nin askıda kalması neticesinde, tabanındaki kireçtaşları ve buradaki doğu-batı yönlü bir fay üzerinde Pliyosen'de gelişen bir mağaradan yeraltına dahil olarak, Patlaksu'dan yeniden yüzeye çıkarak ana nehre yani Karadona Deresi'ne bağlanmıştır. Deredeki suyun kaybolduğu yer ile mağaranın ağız arasında 250 metrelik yükselti farkı mevcuttur. Bu yüzden Çay Deresi, kuru bir vadiye dönüşmüş durumdadır (Fotoğraf 6). Karadona Deresi'nin Çay Deresi'ni yeraltından kapmasında, sahanın kuzeybatıdan güneydoğuya doğru yükselmesinin de etkisi vardır. Karadona Deresi'nin Avluca Köyü ve karşı yamacında bulunan traverten depoları, bu Pliyosen mağarasından çıkan suların oluşturduğu, günümüzde akarsu tabanından yukarıda kalan birikim şekilleridir (Nazik vd, 2007:7-8).

Fotoğraf 6. Halk arasında Patlaksu olarak adlandırılan Çay Deresi'nin günümüzde kuru olan vadi yatağı ile mağaradan çıkış yaptıktan sonraki görüntüsü

Doğu-batı yönünde gelişen ve menderesli bir uzanımına sahip olan Yedi Değirmenli Mağarası; Pliyosen'de olduğu gibi, günümüzde de kaynak özelliğindedir. Toplam uzunluğu 207 m olan mağaranın son noktası (suların geldiği, sulu sifonun olduğu kesim), girişe göre +16 m yüksekte bulunmaktadır. Genişliği 1-8 m, tavan yüksekliği ise 0.5-10 metreler arasında değişen mağaranın içinde sürekli akışı olan bir yeraltı deresi vardır. Derinliği yer yer iki metreyi bulan göller meydana getiren söz konusu dere, bazen de çakıl ve ana kaya içine dalarak, mağarada battı-çıkıtı özelliği göstermektedir. Sarkıt, dikit ve özellikle makarna sarkıtların yoğunlaştığı mağarada, yüksekliği 1.5-2 m'yi bulan ana kaya sekileri mevcuttur. Bu sekiler üzerinde blok ve molozlar ile örtü damlataşları (makarna sarkıt, sarkıt, dikit, sütun ve duvar damlataşları) yer almaktadır (Fotoğraf 8). Çok dönemli gelişim özelliği gösteren şekil ve yapılarla sahip olan olan Yedi Değirmenli Mağarası'nın enine kesitleri, çoğunlukla anahtar deliği görünümü profilindedir (Şekil 4). Bu özelliği, mağaranın Çay Deresi'nden öncede burada var olduğu ve mağaradan çıkan suların, bir yer köprü gibi Karadona Deresi'nin gömülmeden önceki vadisinde traverten depoları

çökelttiğine bir kanıttır. Karadona Deresi'nin yamaçlarında görülen travertenler, bu yer köprü'nün kalıntıları durumundadır (Nazik vd, 2007:8-10). Haziran sonuna kadar mağaranın ağzının dar ve suyunun bol olması nedeniyle mağaraya giriş yapılamamaktadır. Haziran sonundan itibaren mağaraya giriş yapılabilmektedir (Anonim, 2012a).

Fotoğraf 7. Yedi Değirmenli Mağarası'nın içerisindeki karstik oluşumlardan görüntüler.

Kaynak:

<http://giresun.ormansu.gov.tr/Giresun/AnaSayfa/Tabiatparklari/yedidegirmen/yedi.aspx?sflang=tr>(Erişim Tarihi:16.07.2015)

Yedi Değirmenli Mağarası, hem rekreasyonel amaçlı, sportif amaçlı, hem sağlık turizmi amaçlı, hem de bilimsel amaçlı geziler açısından değerlendirebilecek potansiyel içermektedir. Bu bağlamda mağara içerisinde yer alan yer altı suyu ve gölleri ile blok ve molozlar ile örtü damlataşlarının (makarna sarkıt, sarkıt, dikit, sütun ve duvar damlataşları) oluşturduğu ilgi çekici görüllüğü ile mağara turları açısından değerlendirilebilir (Fotoğraf 7). Bunun yanı sıra içerisinde nem oranının yüksekliği nedeniyle özellikle astım hastalarının tedavi edilmesi bağlamında sağlık turizmi açısından da değerlendirilebilir.

2012 yılı Eylül ayında Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Mağaralar Şube Müdürlüğü, Orman ve Su İşleri Bakanlığı 12. Bölge Müdürlüğü, Hassas Alanlar Şube Müdürlüğü ve Giresun Şube Müdürlüğüne söz konusu mağarada incelemeler yapılmıştır. Sarkıt ve dikitlerin oluşturduğu süslerin yeraltı suyunun yolu boyunca olması, mağaranın darlığı sebepleriyle turizme açılmasında sakınca görülse de wild tour (macera turizmi) olarak adlandırılan şekilde değerlendirilmesi (Mağarada ışıklandırma ve tesisleşme yapılmadan veya sadece zor bölgelerde paslanmaz malzemeden merdivenler yaparak, yağışın en az olduğu temmuz, ağustos, eylül aylarında eğitim almış rehberler eşliğinde, ziyaretçilere verilen eğitimden sonra mağaranın gezdirilmesi şeklinde turizme açılması)

uygun görülmüştür (Anonim, 2015). Dolayısıyla bizim kanaatimize göre de mağara ve çevresi, çeşitli düzenlemeler yapıldıktan sonra turizm açısından değerlendirilebilir.

4.2. Hidrografik Çekicilikler

Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı'nın hidrografik durumunu incelediğimizde, daimi ve mevsimlik akarsular ile kaynak sularının varlığı dikkati çekmektedir. Buradaki önemli akarsular, Giresun Dağları'ndan doğup, Karadeniz'e dökülen Yağlıdere ve Gelevera (Özlüce) Deresi ile bunlara ait kollarıdır. Bunlardan Yağlıdere; Erimez Dağı'ndan çıkan Çakrak, Akpınar, Ayvat, Sınırköy ve Hisarcık yörelerinin sularını topladıktan sonra, Yağlıdere ilçe merkezinden geçer ve Espiye'nin batısında Karadeniz'e dökülür. Toplam uzunluğu 70 km'dir. Gelevera (Özlüce) Deresi ise Balaban Dağları'ndan doğar ve Espiye'nin doğusundan Karadeniz'e dökülür. Uzunluğu 80 km olan Gelevera (Özlüce) Deresi genellikle gür bir şekilde akar ve eğimin fazlalığı nedeniyle akışı hızlıdır (Fotoğraf 8).

Fotoğraf 8. Tabiat parkı ve yakın çevresindeki akarsulardan görünümeler.

Araştırma sahasında özellikle Gelevera (Özlüce) Deresi'nin kolu olan Karadona Deresi ve onun kolu olan Çay Deresi de buradaki önemli hidrografik unsurlardandır (Fotoğraf 8). Bu bağlamda daha önce normal akışlı bir dere iken, Karadona Deresi tarafından yer altından kapılan ve günümüzde bir kaynak suyu olarak Yedi Değirmenli Mağarası'ndan çıkarak Karadona Deresi'ne dökülen, eğim nedeniyle oldukça hızlı bir akışa sahip olan Çay Deresi (Patlaksu Deresi), buradaki şelaleleri oluşturan ve yedi değirmenlerin çalıştırılmasında yararlanan suyu oluşturmaktadır. Dolayısıyla bu sahada günümüzde gördüğümüz hidrografik çekiciliklerin oluşmasında en önemli etkenin, Çay Deresi (Patlaksu Deresi) olduğunu söyleyebiliriz.

Fotoğraf 9. Tabiat parkında yer alan ilgi çekici görselliğe sahip şelalelerden görünüm.

Araştırma sahasındaki en dikkat çekici hidrografiya kaynaklarından birisi de şelalelerdir. Bu çevrede Çay Deresi'nin (Patlaksu Deresi) Karadona deresine akışına kadar, mağara girişinde 1 adet, mağara yakınında bulunan üst 2 değirmen altında 3 adet, 4. ve 5. değirmenin olduğu yerde 2 adet, 2. değirmende ve 1. değirmende 1'er adet, Avluca Köyü yakınlarında 1 adet olmak üzere toplam 9 adet şelale mevcuttur (Fotoğraf 9). Söz konusu şelalelerden özellikle Karadona Deresi vadi tabanına en yakın konumda olan şelale, yüksekliği, aktığı su miktarı ve görünümüyle en ilgi çekici şelaledir. Yöre sakinleriyle yaptığımız görüşmelerden, mağaradan çıkan suyun en yüksek olduğu seviyenin mart-nisan ayları; en düşük olduğu seviyenin de haziran-temmuz ayları olduğu tespit edilmiştir. Şelalelerin günümüzde bilinen bir ismi olmamakla birlikte isim verilmesi ve bu şekilde tanıtılmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir. Başta mağaranın içinde gölcük oluşturan ve mağaradan kaynak suyu durumunda çıkan Çay Deresi ve onun oluşturduğu şelaleler olmak üzere bütün bu hidrografik çekicilikler, özellikle harika enstantanelerin yakalanabileceği doğa fotoğrafçılığı ile su sesleri eşliğinde, doğayla baş başa bir şekilde yapılabilecek doğa yürüyüşleri için oldukça uygun bir durum arz etmektedir. Bunun yanı sıra Karadona Deresi ve Gelevera derelerinin bazı kesimlerinde rafting ve sportif olta balıkçılığı için de elverişli ortamlar mevcuttur.

4.3. İklim, Flora ve Fauna Özellikleri

Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı'nın bulunduğu bu çevrede, her mevsimi yağışlı, yaz mevsimi ile kış mevsimi arasında sıcaklık farkının oldukça az olduğu; yazların nispeten serin, kışların ise ılık geçtiği tipik Karadeniz iklimi görülmektedir (Atalay, 1997:145). Bu iklimde denizel etkiler kuvvetle hissedilir ve cephesel istasyonların geçişine bağlı olarak yağış miktarı oldukça yüksektir (Koçman, 1993:77-78). Yağışlar mevsimlere nispeten düzenli dağılmıştır. Bu yağış rejimi, konum, reliyef ve bakı gibi şartlara bağlı olarak araştırma sahasının da içinde olduğu Giresun ilinin bir kıyı şeridinde görülmektedir (Bekdemir, 2000:329).

Araştırma sahasının iklim koşullarının izah edilmesinde en yakın istasyon olduğu için Giresun Merkez'de yer alan Giresun Meteoroloji İstasyonu'nun verileri kullanılmıştır. Bu bağlamda Giresun Meteoroloji İstasyonu'ndan alınan 1960-2015 yıllarını kapsayan verilere göre yıllık ortalama sıcaklık, 14,6 °C'dir. Buna ek olarak aylık ortalama en düşük sıcaklık, 7,2 °C ile şubat ayında; aylık ortalama en yüksek sıcaklık ise 23,2 °C ile ağustos ayında ölçülmüştür. Yağış miktarına baktığımızda, yıllık toplam yağış miktarı olarak buraya 1259,6 mm yağış düşmektedir. Aylık ortalama en yüksek yağış miktarı, 167,8 mm ile ekim ayında; aylık ortalama en düşük yağış miktarı ise 66,4 mm ile mayıs ayında ölçülmüştür. Bu bağlamda yağış rejiminde, mevsimlere göre nispeten düzenli bir şekilde dağılımı vardır. Birlikte sonbahar en fazla, ilkbahar ise en az yağışın görüldüğü mevsim durumundadır. Yıllık ortalama bağıl nem oranı, % 72,9 iken; ortalama rüzgâr hızı, 1,2 m/sn olarak ölçülmüştür (Tablo 2).

Bunlara ek olarak yağışlı gün sayısı yıllık toplamda 163,4 gün olsa da özellikle ekoturizm aktivitelerinin en çok gerçekleştirildiği haziran-eylül döneminde diğer aylara oranla oldukça azalmaktadır. Yıllık ortalama bulutluluk oranı, 5,9 olmakla birlikte haziran-eylül döneminde diğer aylara oranla azalmaktadır. Yıllık toplamda bulutlu gün sayısı 195,5 gün ve kapalı gün sayısı 114,6 gün iken, haziran-eylül döneminde diğer aylara oranla oldukça azalmaktadır (Tablo 2). Bununla birlikte açık gün sayısı ve güneşlenme süresi haziran-eylül döneminde diğer aylara oranla oldukça artış göstermektedir. Her ne kadar bu iklimsel veriler olsa da araştırma sahasında 400-800 arasında yükseltinin olduğu hesaba katıldığında, iklimsel koşulların biraz daha sertleştiğini ve kıyıya nazaran sıcaklıkların azaldığını, yağış ve diğer iklimsel parametrelerde değişkenliklerin olabileceğini söylemek gerekir.

Tablo 2. Giresun'da bazı iklim elemanlarına ait değerler(1960-2015).

İklim Elemanı	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
Ort.Sic. °C	7,3	7,2	8,2	11,5	15,6	20,2	22,9	23,2	20,1	16,3	12,6	9,6	14,6
Ort.Bağ.Nem(%)	67,4	68,7	72,5	75,8	78,2	75,4	75,3	75,1	75,5	74,9	69,0	66,6	72,9
Ort. Yağ. (mm)	120,9	92,1	91,6	79,6	66,4	79,3	77,8	87,2	122,9	167,8	147,7	126,3	1259,6
Yağışın Gün. Sayısı Ortalaması	14,7	13,9	16,0	15,6	14,3	12,1	10,8	10,8	12,8	14,5	13,3	14,6	163,4
Ort. Bulutluluk	6,6	6,7	6,8	6,6	5,9	4,9	5,3	5,3	5,4	5,7	5,7	6,3	5,9
Ort. açık gün.sayısı	3,7	3,0	3,4	3,2	4,2	6,2	5,4	5,5	5,5	5,6	5,5	4,1	55,3
Ort. bulutlu gün.sayısı	14,6	13,8	13,7	14,8	17,9	18,4	18,4	19,3	17,3	16,2	15,7	15,4	195,5

Ort. kapalı gün. Sayısı	12,7	11,4	13,9	12,0	8,9	5,4	7,3	6,3	7,2	9,2	8,8	11,5	114,6
Rüzgar(m/sn)	1,3	1,4	1,3	1,2	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3	1,2
Güneşlenme süresi(Sa/dk)	1,53	2,42	2,47	3,57	5,06	6,48	5,50	5,01	4,10	3,02	3,17	1,54	3,7

Kaynak: Giresun Meteoroloji İstasyon Müdürlüğü verilerinden derlenmiştir.

Dolayısıyla bu çevrede görülen iklim özellikleri, özellikle yağış, bulutluluk ve kapalı gün sayısı açısından bazı dezavantajlara sahip olsa da her mevsim gerçekleştirilecek ekoturizm aktivitelerine elverişlilik arz etmektedir. Nitekim gerek kış mevsimi süresince aylık ortalama sıcaklıkların, 0 °C'nin üzerinde seyretmesi, yaz mevsiminde ise 30 °C'nin üzerine çıkmaması; ekoturizm aktivitelerinin yoğunluk kazandığı haziran-eylül döneminde yağışların, kapalı ve bulutlu gün sayılarının diğer aylara oranla daha düşük ortalama değerlere sahip olması ve ortalama rüzgâr hızlarının da düşük olması; buna karşın açık gün sayısının haziran-eylül döneminde diğer aylara oranla daha yüksek ortalama değerlere sahip olması; özellikle ekoturizm gibi doğal ortamlarda ve kapalı olmayan mekanlarda yapılan etkinliklerin mevcut olduğu turizm faaliyetlerinin başta yaz ayları olmak üzere yıl boyunca yapılabilmesini olanaklı kılmaktadır.

Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı'ndaki diğer bir doğal turistik çekicilik kaynağı, zengin ve çeşitli bitki formasyonlarından oluşan floristik özellikleridir. Giresun ilinin kıyı kesimlerinden Giresun Dağları'na doğru olan kısa mesafelerde sıcaklık ve yağış miktarının değişmesine bağlı olarak birkaç bitki basamağı ortaya çıkmıştır. Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı'nın içerisinde yer aldığı Gelevera Deresi vadisi boyunca kıyı kesimlerden iç kesimlere doğru ilerledikçe bunu gözlemlemek mümkün olmaktadır. Nitekim kıyı kesimlerden inceleme sahasının en alçak noktası olan 400-450 m yükselti aralığındaki Karadona deresi vadi tabanına kadar olan ve yer yer daha yükseklere kadar uzanan (0-700 m arası yükselti aralığında) sahalarda Erinç (1945)'in "etek ormanları" adını verdiği, tür bakımından zengin ve genellikle orman formasyonunun 0-700 m arasındaki en alt katını meydana getiren orman alanlarında günümüzde, asıl ağaç formasyonlarının yok edilmesi ve yerlerine fındık ağaçlarının dikilmesiyle oluşturulan özellikle fındık bahçelerinin yoğunlukta olduğu yoğun kültür bitkileri hakim duruma geçmiştir. Bu kültür katının üzerinde ve bazen de sahil kesimlerinden başlayarak, araştırma sahasının da en yüksek noktalarını oluşturan 1000-1200 m'ye kadar olan sahalarda ise yine fındık başta olmak üzere meyve ağaçları ve geniş yapraklı ağaçlar yaygın durumdadır. Bu basamakta hem orman florası hem de orman altı florası oldukça zengindir. İnceleme alanının en yüksek noktalarını oluşturan 1200-1300 m'lerde ise ladin (*Picea orientalis*) gibi iğne yapraklı ağaç türleri yayılış göstermektedir (Sever ve Koca, 2003: 120-122; Erinç, 1945: 123; Atalay ve Mortan, 1995: 99; Atalay, 1994: 135-137) (Fotoğraf 10).

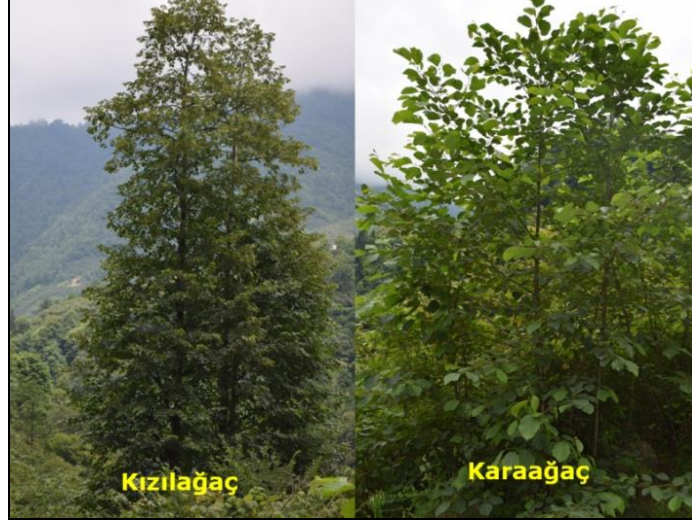
Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı ve yakın çevresi, hem orman altı florası hem de ormanları oluşturan ağaç türleri bakımından oldukça çeşitlilik sergilemektedir. Bu çevrede hakim tür kızılgağaç (*Alnus glutinosa*)'tır. Bunun yanı sıra kayın gövdeli akçağaç (*Acer trautvetteri* Medw.), sakallı kızılgağaç (*Alnus glutinosa* subsp. *barbata* (C.) Ylt.), adı gürgen

(*Carpinus betulus* L.), adi fındık (*Corylus avellana* L.), titrete kavak (*Populus tremula* L.), kestane (*Castanea*), dişbudak (*Fraxinus excelsior* L.), kavak (*Populus* L.), kayacık (*Ostrya carpinifolia*), mor çiçekli orman gülü (*Rhododendron ponticum* L.), sarı çiçekli orman gülü (*Rhododendron luteum* Sweet.), çoban püskülü (*Ilex colchica* Poik.), karayemiş (*Laurocerasus officinalis* Roem.), ayı üzümü (*Vaccinium arctostaphylos* L.), adi şimşir (*Buxus sempervirens*), üvez (*Sorbus aucuparia*), Türk fındığı (*Corylus colurna* L.), kuşburnu itburnu (*Rosa canina*), mürver (*Sambucus*), kiraz (*Prunus*), kızıl ateş dikenini (*Prycantha coccinea*), adi papaz külâhı (*Euonymus europeus*) geniş yapraklı ağaç ve çalı türleri bulunmaktadır. Ayrıca tabiat parkı ve çevredeki yüksek kesimlerinde ise doğu ladini (*Picea orientalis* L.) ve Doğu Karadeniz köknarı (*Abies nordmanniana*) gibi iğne yapraklı ağaçlar da görülmektedir (Anonim, 2012a; Sever ve Koca, 2003: 121-122; Atalay, 1994: 135-137; Atalay ve Mortan, 1995: 56) (Fotoğraf 11).

Fotoğraf 10. Tabiat parkı ve çevresindeki ağaç türlerinden görünümeler.

Buna ek olarak Yedi Değirnenler ve Mağarası Tabiat Parkı ve yakın çevresinde deve kulağı (*Sanicula europea* L.), orman iplikçığı (*Galium odoratum* (L.) Scop.), yapışkan ada çayı (*Salvia glutinosa* L.), pembe yıldız sedum (*Sedum stoloniferum* Gmelin), deli burçak (*Lathyrus laxiflorus* (Desf.) O.Kutze), kaldirik (*Trachystemon orientalis*), yüksük otu (*Digitalis ferruginea* L.), tilki üzümü (*Paris incompleta* Bieb.), ahududu (*Rubus ideaus* L.), köpük otu (*Cardamine bulbifera* (L.) Crantz.), koca tere (*Pachyphragma macrophyllum* (H.) Busch.), güzel avrat otu (*Atropa belladonna* L.), keçi sakalı (*Aruncus vulgaris* Rafin.), civan perçemi (*Achillea*), ortanca çiçeği (*macrophylla* L.), süsen (*İris* sp.), pervane çiçeği (*Vinca rosea*), siklamen veya tavşan kulağı (*Cyclamen* sp.), ayı kulağı (*Aster tripolium*), leylek otu (*Geranium robertianum* L.) gibi otsu türler de yayılış göstermektedir (Anonim, 2012a).

Fotoğraf 11. Tabiat parkı ve çevresindeki ağaç türlerinden görüntüler.

Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı, sahip olduğu bu denli zengin ve çeşitlilik arz eden floristik özellikleriyle botanik turizmi için dikkate değer bir potansiyel taşımaktadır. Bu bağlamda gelen ziyaretçilerin çevredeki birbirinden ilginç flora elemanlarını görmelerini olanaklı kılmak için belirli botanik parkurları oluşturulup, oradaki belli başlı bitki türlerine tanıtıcı levhalar asılmalıdır. Böylelikle ziyaretçilerin hem bitkileri tanımaları ve onlar hakkında bilgi edinmeleri hem de bunların doyumsuz güzelliklerini görmeleri ve fotoğraflamaları sağlanmış olacaktır. Tabiat parkı olması nedeniyle özellikle doğaya duyarlı ve çeşitli bitki türlerini görmeyi arzulayan ziyaretçiler için bu durum oldukça önemli bir çekim kaynağıdır.

Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı ile yakın çevresi fauna elemanları bakımından da oldukça çeşitlilik arz etmektedir. Nitekim bu çevrede ayı, yaban keçisi, yaban domuzu, karaca, ayı, tavşan, kurt, tilki, porsuk, gelincik, kaya ve ağaç sansarı ve çakal gibi memeli hayvan türleri görülebilmektedir. Bunun yanı sıra kuzgun, doğan, şahin, atmaca, kaya kartalı, delice, baykuş, çaylak yırtıcı kuş türleri olarak görülmektedir. Derelerde balaban, küçük ak balıkçıl, gri balıkçıl, turna, kuğu ve ördek gibi kuş türleri gözlenmektedir. Ayrıca kumru, ala karga, guguk kuşu, baykuş, kaya güvercini, çulluk da gözlenmektedir. Fare, sincap ve diğer kemirgenler ile uysal yılan, kara yılan vb. gibi yılan türleri de bulunmaktadır. Bu çevredeki derelerde doğal alabalık, karabalık hakim olup, sazan ve bıyıklı balık gibi balık türleri de görülmektedir. Bu denli zengin fauna varlığıyla tabiat parkı ve çevresinde, yaban hayatı gözlemciliği, kuş gözlemciliği, foto safari ve av turizmi yapılabilir. Bu bağlamda buradaki yabani hayvan türlerinin gözlemlenebilmesi ve fotoğraflanabilmesi için uygun rotalar belirlenebilir veya seyir noktaları oluşturulabilir. Ayrıca tabiat parkı ve yakın çevredeki yabani hayvan türleri ile bunların dikkat çekici özelliklerinin bulunduğu tanıtım broşürleri hazırlanabilir ve gelen ziyaretçilere verilebilir.

5. Beşeri ve Ekonomik Çevre Özellikleri -Turizm Etkileşimi

Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı ve yakın çevresi, sadece doğal turistik kaynaklar bakımından değil beşeri turistik kaynaklar bakımından da oldukça ilgi çekici unsurları barındırmaktadır. Bu bağlamda bu çevrede başta tarihi değirmenler olmak üzere, tarihi köprü, Avluca Köyü'nde bulunan kale kalıntısı, Karadeniz köy yaşamına ait ilgi çekici unsurları, geleneksel mimariye sahip kırsal meskenleri, geleneksel fındık ve mısır tarımı, sebze ağırlıklı ve sağlıklı yöresel Karadeniz lezzetleri, yöresel düğün ve eğlenceleri, bu bölgeye özgü yöresel oyun ve müzikleri, yöresel el sanatları gibi pek çok beşeri turistik çekicilik kaynağı bulunmaktadır.

Bu çevrede Karadona Deresi'nin batı kenarında Akkaya ve Yeniköy, doğu kenarında da Avluca köyleri yer almaktadır. Söz konusu köy yerleşmelerinden özellikle Karadona Deresi vadisinin doğu yamacında olan ve 1960 yıllara kadar Akkaya ve Yeniköy'ün kendisine bağlı yerleşmeler olduğu bilinen Avluca (Eski adıyla Ağalluca) Köyü, oldukça eski dönemlere uzanan bir geçmişe sahiptir. Nitekim burada Cenevizlilerden bir kale kalıntısı, şimdi sağlık ocağı olarak kullanılan bir medrese bulunmaktadır. 1515 tarihli vergi defterlerinde köy, vergilerini Çepni lideri Emir Han Ağa'ya vermekle yükümlü olduğu yazılıdır. O dönemde köyde 43 hanenin olduğu ve Kabacakuz Mezrası ile Bayrambey Mezrası adında iki ekinlik bulunduğu, bir de değirmenin olduğu anlaşılmaktadır. Bayrambey, Akkaya ve Yeniköy'ün buradan ayrılarak günümüzde ayrı birer köy yerleşmeleri haline geldiği bilinmektedir. 1530 yılında ise 41 hanenin olduğu anlaşılmaktadır. 1876 yılında ise iki Avluca'dan bahsedilmektedir. Bunlardan birisi bağımsız bir köy olarak 107 hane (312 kişi) olan bağımsız Avluca Köyü'dür. Diğeri ise 53 hane olan Yeniköy'e tabi olan Avluca Mahallesi'dir (Fatsa, 2010:144; Bostan, 2007: 26). Avluca Köyü nüfusunun Cumhuriyet dönemindeki gelişimine baktığımızda; 1935 yılından 1980 yılına kadar artış eğiliminde olduğu, 1990 yılından günümüze kadar olan dönemde ise azalış eğilimine girdiği görülmektedir. Avluca Köyü'nün nüfusu 2014 yılında 528 kişiye kadar azalmıştır. 1990 yılından günümüze kadar olan dönemde nüfusun azalmasında; tarım alanlarının kısıtlı olması, iş imkânlarının yetersizliği gibi ekonomik faktörler başta olmak üzere çeşitli nedenlerle insanların gerek yurt içi gerekse de yurt dışına göç etmesi etkili olmuştur.

1960'lı yıllara kadar Avluca Köyü'ne bağlı bir yerleşme olarak bilinen Akkaya (Avluca Akkaya) köyü nüfusunun gelişimine baktığımızda, 1940 yılından itibaren 1990 yılına kadar nüfusun arttığı, daha sonra ise azalarak günümüze kadar bu şekilde geldiği görülmektedir. 2014 yılında köy nüfusu 204 kişiye kadar azalmıştır. Avluca Köyü'nde olduğu gibi Akkaya Köyü'nde de 1990 yılından günümüze kadar olan dönemde nüfusun azalmasında, Avluca Köyü'ndeki benzer nedenler etkili olmuştur.

Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı'nın yakın çevresindeki bir diğer köy yerleşmesi ise yine 1960'lı yıllara kadar Avluca Köyü'ne bağlı bir yerleşme olarak bilinen Yeniköy (Eski adıyla Kandavur)'dür (Fatsa, 2010:144; Bostan, 2007: 25). Avluca Köyü gibi söz konusu köy yerleşmesinin geçmişi de oldukça eski dönemlere uzanmaktadır. Nitekim 1486 yılında 9 hane ve yaklaşık 48 kişinin bulunduğu; 1515 yılında 21 hane ve yaklaşık 105 kişinin olduğu; 1554 yılında 25 hane ve yaklaşık 129 kişinin bulunduğu; 1583

yılında 21 hane ve yaklaşık 105 kişinin bulunduğu anlaşılmaktadır (Bostan, 2007: 29). Söz konusu köyün Cumhuriyet dönemindeki nüfus gelişimine baktığımızda, diğer iki köyün nüfus gelişimine büyük oranda paralellik arz ettiği görülmektedir. Nitekim 1935 yılından itibaren 1990 yılına kadar nüfusun arttığı, daha sonra ise azalarak günümüze kadar bu şekilde geldiği görülmektedir. 2014 yılında köy nüfusu 464 kişiye kadar düşmüştür. Yeniköy’de de 1990 yılından günümüze kadar olan dönemde nüfusun azalmasında; Avluca Köyü’ndeki benzer nedenler etkili olmuştur. Bu çevredeki köylerden göç edenlerin genellikle İstanbul, Bursa, Adapazarı, Kocaeli, Düzce, Bolu gibi illere göç ettikleri anlaşılmaktadır. Söz konusu kişiler, yaz mevsiminde tatil ve sıla ziyareti amaçlı olarak, sözü edilen illerden bu çevreye kısa süreli geziler yapmaktadırlar.

Avluca köyü, Akkaya köyü ve Yeniköy’ün idari bakımdan Cumhuriyet dönemindeki durumlarını incelediğimizde, her üç köyün 1950 yılı nüfus sayımına kadar (1950 yılı dahil), Tirebolu ilçesine bağlı oldukları görülmektedir. 1957 yılında Espiye Nahiyesi, ilçe statüsüne yükseltince, 1960 yılı nüfus sayımında Espiye ilçesine bağlı Yağlıdere Bucağı’na dahil edildikleri; 1965 yılından 1985 yılı nüfus sayımına kadar (1985 yılı dahil), Yağlıdere ilçesine dahil edildikleri görülmektedir. 1987 yılında Yağlıdere Nahiyesi, ilçe statüsüne yükseltince; 1990 yılı nüfus sayımından günümüze kadar ise Espiye ilçesine dahil edildikleri gözlenmektedir (Bostan, 2007: 24; Karaman, 2007:168). Bunun yanı sıra Akkaya ve Yeniköy, 1960 yılı nüfus sayımına kadar (1960 yılı dahil), Avluca Akkaya ve Avluca Yeniköy adıyla bilindikleri, 1965 yılı nüfus sayımından günümüze kadar ise Avluca Köyü’nden ayrılarak, kendi isimleriyle bilindikleri ve kayıtlara bu şekilde işlendiği anlaşılmaktadır. Avluca Köyü altı mahalleden oluşmaktadır. Bunlar Sali, Küllü, Satı, Yalakuzan, İnşidibi ve Tamdüzü Mahalleleridir. Akkaya Köyü iki mahalleden oluşmaktadır. Bunlar Hendek üstü ve Hendek altı Mahalleleridir. Yeniköy dört mahalleden oluşmaktadır. Bunlar Hıdırlı, Yıldırım, Kuz ve Çay Mahalleleridir (Fotoğraf 12).

Fotoğraf 12. Tabiat parkı ve yakın çevresinde yer alan köy yerleşmelerinden görünümeler.

Tabiat Parkı ve yakın çevresinde yerleşim alanlarının dağılımına baktığımızda, Avluca Köyü'nün 500 –1000 m yükselti aralığında bulunduğu, Akkaya Köyü ile Yeniköy'ün 500-900 m yükselti aralığında yer aldığı görülmektedir. Söz konusu köy yerleşmelerinin Karadona Deresi ve kollarının oluşturduğu derin vadilerin yamaçlarında yer aldıkları; genellikle Doğu Karadeniz'de hakim olan dağınık ve gevşek dokulu yerleşme tarzının hakim olduğu görülmektedir (Fotoğraf 13). Bu çevredeki köy yerleşmelerinde betonarme olarak adlandırılan çağdaş meskenler ile genellikle ahşap ve taş malzemenin kullanıldığı geleneksel meskenler mevcuttur. Çağdaş meskenler genellikle iki katlı olarak inşa edilmişlerdir. Her ne kadar giderek sayıları azalsa da burada turistik anlamda değer taşıyan, yöresel kültürel çekiciliklerden biri olarak belirtebileceğimiz ve bizim ilgimizi çeken meskenler, geleneksel meskenlerdir. Bu çevredeki kırsal yerleşmelerdeki geleneksel meskenler, Giresun ilinin diğer kırsal kesimlerinde yaygın olan meskenlerle benzer özellikler göstermektedir. Bu meskenlerde ahşap ve taş birlikte kullanılmaktadır. Evler genellikle iki katlı olmakta, alt kat taştan yığma şekilde inşa edilmiş, ahır vb kullanımlara ayrılmıştır. Üst kat ise ahşap ve taşın birlikte kullanıldığı karkas olarak inşa edilmiş, insanların oturma yeri olarak kullanılmaktadır. Burada mutfak, ocaklık, salon ve odalar gibi bölmeler yer almaktadır. Söz konusu evlerin çatıları eskiden hartama ile kaplı iken, günümüzde saçla kaplıdır. Duvarlarında ahşap veya taş dolma tarzına sıklıkla rastlanmaktadır. Geleneksel meskenlerin yanı sıra serenti gibi eklentiler de dikkat çekicidir. Bu çevrede yer alan geleneksel mimariye sahip meskenler ve eklentileri, buraya gelen ziyaretçiler için ilgi çekici özelliklere sahiptirler (Fotoğraf 13).

Fotoğraf 13. Tabiat parkı ve yakın çevresinde görülen geleneksel meskenler ve eklentilerinden görünüm.

Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı'nın adında da geçen, bu çevredeki en önemli beşeri turistik çekiciliklerin başında ise Yedi adet tarihi değirmen gelmektedir. Söz

konusu tarihi değirmenler, Yedi Değirmenli Mağara'sından çıkan ve Karadona Deresi'ne dökülen, oldukça eğimli bir arazi üzerinde akan Çay Deresi'nin (Patlaksu Deresi), hızlı akışından yararlanmak üzere kurulmuşlardır. Günümüzde aktif olarak kullanılan ve un elde edilen değirmenler, Yeniköy, Akkaya, Avluca köylerinde yaşayanlar tarafından bir asırdır kullanılmakta ve korunarak günümüze ulaştırılmışlardır. Söz konusu değirmenlerin her biri yukarıda ifade edilen yerleşmelerde yaşayanlara aittir.

Gerek tarihi kimlikleri gerekse ilgi çekici görsellikleriyle insanların ilgisini çeken bu değirmenler, tabiat parkının da en çok dikkati çeken beşeri kaynaklarındandır. Burada tarihi değirmenlerin yanı sıra tarihi özelliğe sahip kemer köprüler ile Cenevizlilerden kaldığı sanılan Avluca Köyü'ndeki Kale kalıntısı ve günümüzde Sağlık Ocağı olarak bir medrese binası da bulunmaktadır (Fatsa, 2010:144). (Fotoğraf 14). Bunun yanı sıra bu çevrenin kültürünü ve geçmişteki yaşam tarzını yansıtan saban ve el değirmeni gibi eski eşyalar da mevcuttur.

Fotoğraf 14. Bir asırdan fazla süreden beri yöre halkının mısır öğütmede kullandığı tarihi değirmenler ile tarihi özelliğe sahip kemer köprüden görünüm.

Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı ile yakın çevresindeki yerleşmelerde en önemli geçim kaynaklarının başında tarım gelmektedir. Tarımsal faaliyet içerisinde en yaygın olanı, fındık tarımıdır. Fındık tarımı özellikle 1980'li yıllardan itibaren yaygınlaşmıştır. Mısır tarımı da yapılmaktadır. Önceki yıllarda mısır tarımı yapılan araziler, günümüzde fındık bahçelerine dönüştürüldüğü için mısır tarlalarının alanı, geçmişe göre azalış göstermektedir. Bunun yanı sıra evlerin etrafındaki arazilerde ailelerin ihtiyaçlarını karşılamak için salatalık, patlıcan, fasulye, marul gibi sebzeler yetiştirilmektedir (Fotoğraf 15). Ayrıca erik, kiraz, elma, armut, karayemiş, ceviz, dut, siyah üzüm vb meyveler yetiştirilmektedir. Akkaya Köyü'nde özellikle armut meyvesi oldukça yaygın bir şekilde yetiştirilmektedir. Bu tür geleneksel tarım faaliyetleri ve elde edilen tarım ürünleri, tarımsal turizm anlamında değerlendirilebilir.

Fotoğraf 15. Tabiat parkı ve yakın çevresinde başta fındık ve mısır olmak üzere çeşitli sebze ve meyveler yetiştirilmektedir.

Yörede hayvancılık faaliyeti tarıma göre ikinci planda kalmakta ve daha çok büyükbaş hayvancılık yapılmaktadır. Ayrıca arıcılık faaliyeti de sürdürülmektedir. Kuş gribi nedeniyle tavukların çoğu itlaf edildiği için kümes hayvancılığı oldukça azalmıştır. Bunun yanı sıra çevredeki Karaovacık, Ağaçaş ve Kazıkbeli yaylalarında yaylacılık faaliyeti sürdürülmektedir. Her yıl nisan-mayıs aylarında yaylalara çıkılmakta ve ekim-kasım aylarında da asıl yerleşimlere dönülmektedir. Bu çevrede ahşap atölye faaliyeti (marangozluk), toplayıcılık, değirmencilik (mısır öğütme), sepetçilik, külek yapımı, şimşir kaşık yapımı, yün çorap dokuması gibi çeşitli yöresel el sanatı faaliyetleri de sürdürülmektedir (Fotoğraf 16).

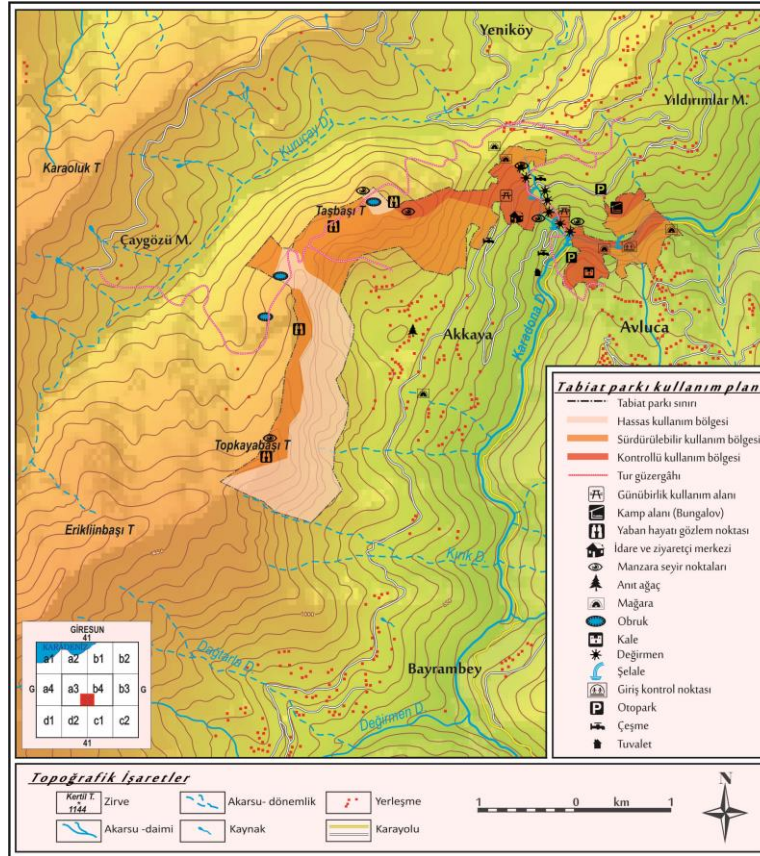
Fotoğraf 16. Tabiat Parkının yakın çevresinde yapılan geçim faaliyetlerinden görünümeler.

Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı'nın yakın çevresinde dikkati çeken bir diğer kültürel çekicilik ise yöresel yemeklerdir. Bu çevrede sebze ağırlıklı yöresel Karadeniz lezzetleri de mevcuttur. Doğal ortam özellikleri nedeniyle ot ve yapraklardan oluşan yemekler hâkimdir. Yörede yiyecekler genellikle otsu bitkiler, ot yaprakları, diken uçları, sebzeler ve mantarlardan oluşmaktadır. Yaz mevsiminde bunlar günlük taze olarak tüketilirken, kışlık yiyecekler fırınlanmış kuruluklar, tuzlular, turşular, konserveler, pekmez ve reçeller, kompostoluk ve çerezlik olarak hazırlanmaktadır (Anonim, 2000:1-5). Bu çevredeki en yaygın tüketilen, çorbası, diblesi yapılan başlıca sebze türü, kara lahana (pancar)'dır. Bu bağlamda başta kara lahana (pancar) olmak üzere, ısırgan çorbası, çalıççeği çorbası, mendek çorbası, kuzukulağı çorbası, gücükdene çorbası ve hoşran çorbası gibi çorbalar; kara lahana, fasulye turşusu ve tuzlusu, kiraz tuzlusu, taflan tuzlusu ve mantar dibleleri; yeşil domates tuzlusu, merevcen, patates ve mantar kavurmaları; galdirik, sakarca, pezik ve patlıcan kızartmaları; yeşil domates, merevcen ve pezik mücverleri ve özellikle Karadeniz'e has mihlama türleri (kabalak ve beyaz lahana turşusu mihlamaları vb) gibi yöresel lezzetler mevcuttur (Anonim, 2000: 3-4, Anonim, 2012b: 114-119 ve Anonim, 2012c: 49-50). Ayrıca mısır ekmeği ve helvası oldukça yaygın olarak tüketilmektedir. Bunlara ek olarak hamsi, alabalık gibi balık türlerinden buğulama, kızartma, pilav gibi yemek çeşitleri yapılmaktadır. Tatlılardan ise baklava ve helva oldukça yaygındır. Bu çevrede iyice azalmış olsa da peştamal ve Keşan gibi yöresel kıyafetler de kadınlar tarafından giyilebilmektedir. Bunun yanı sıra kemeçe eşliğinde Giresun karşılaması, dik horon ve sallama gibi yöresel oyunlar da oynanmaktadır. Tabiat Parkı ve yakın çevresi, Karadeniz kırsal yaşamının ve yöresel özelliklere sahip kültür zenginliğinin yansıması olan bütün bu beşeri çekiciliklerle oldukça ilgi çekicidir.

Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı ile yakın çevresi, barındırdığı doğal turistik kaynakları ve yöresel özelliklerin ağır bastığı kültürel çekiciliklerle değerlendirilebilecek bir ekoturizm potansiyeline sahiptir. Bu çevrede ekoturizm faaliyetlerinin gelişmesine katkı sağlayan olanaklar ile güçlü yönler mevcuttur. Bu bağlamda engebeli topoğrafyasıyla; Kuşkayası gibi dik kayalıklarıyla; Kabayalak gibi çökeltileriyle; yer altı suyu ve göller, blok ve molozlar, örtü damlataşlarının (makarna sarkıt, sarkıt, dikit, sütun ve duvar damlataşları) bulunduğu Yedi Değirmenli Mağarası'yla; tabiat parkının Avluca kısmındaki 3 adet oda şeklinde küçük mağarasıyla; obruk, düden, traverten gibi diğer karstik şekilleriyle; zengin flora ve fauna elemanlarının oluşturduğu biyolojik çeşitliliğiyle; yıl boyunca ekoturizm etkinliklerinin yapılabilmesine elverişli iklim özelliklerinin olmasıyla; hızlı akışlı, üzerinde şelaleler ve değirmenlerin bulunduğu Patlaksu Deresi'yle; rafting, sportif olta balıkçılığı ve yüzme gibi aktivitelere uygun Karadona Deresi'yle doğal ortamlarda gerçekleştirilecek ekoturizm etkinliklerine oldukça uygundur.

Bunlara ek olarak tabiat parkı ve yakın çevresi ilgi çekici şelaleleriyle; yedi adet tarihi değirmeniyle; tarihi kemer köprü ve kale kalıntılarıyla; yöresel çekicilikleriyle (yöresel yemekler, geleneksel meskenler, el sanatları, kına gecesi, düğün ve eğlenceler, yöresel müzik, oyunlar vb.); Doğu Karadeniz'e özgü kırsal yaşam tarzıyla; geleneksel fındık ve mısır tarımıyla; çeşitli meyve ve sebzelerin oluşturduğu yöresel ürünleriyle; çeşitli rekreatif kullanımlar için yapılan tesisleriyle; iyileşen erişim olanaklarıyla ve daha pek çok

çekiciliğiyle tabiat parkı ve çevresi değerlendirilebilecek düzeyde ekoturizm potansiyeline sahiptir. Bu kapsamda bu çevrede doğa yürüyüşü, at safari, bisiklet safari, sportif olta balıkçılığı, rafting, mağara turu, botanik turu, doğa fotoğrafçılığı, yaban hayatı ve kuş gözlemciliği gibi ekoturizm aktiviteleri yapılabilir. Bunun yanı sıra bu çevredeki kırsal yaşamın en nadide örneklerini gözlemlemek için köy gezileri düzenlenebilir; geleneksel meskenler ve eklentileri gözlemlenebilir; yöresel el sanatları, oyun ve eğlenceler görülebilir, yöresel yemekler tadılabilir. Dolayısıyla hem doğal ortamda hem çevredeki kırsal kültürün bulunduğu yerleşmeler içerisinde sakin ve huzurlu bir şekilde vakit geçirilebilir.

Harita 3. Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı Gelişme Planı (Kaynak: Giresun Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü'nden alınarak düzenlenmiştir)

Günümüzde Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı ile yakın çevresi, gerek gezmek için gerekse bilimsel araştırma yapmak için az da olsa ziyaretçi ağırlayabilmektedir. Buraya gelen ziyaretçilerin tabiat parkını daha iyi gezebilmesi ve tabiat parkının rekreasyonel faaliyetlere elverişli hale getirilmesi için Giresun Doğa Koruma ve

Milli Parklar Şube Müdürlüğü tarafından Uzun Devreli Gelişim Planı çerçevesinde beş yıllık eylem planı hazırlanmış ve bazı çalışmalar sürdürülmektedir. Bu çerçevede son dönemlerde buraya ulaşmak için erişim olanakları iyileştirilmiş, rekreasyon ve piknik amaçlı kullanımlar için çeşitli düzenlemeler, restorasyonlar ve tesislerin bir kısmı günümüzde yapılmış, bir kısmının yapılması için çalışmalar devam etmektedir. Günümüzde bazı kamelyalar yapılmış, merdivenler ve seyir terasları oluşturulmuş durumdadır (Fotoğraf 17). Buna ek olarak Kuşkayası dahil olmak üzere Taşbaşı-Topkayası tepelerini birleştirecek patika yolların düzenlenmesi; gözlem kulelerinin yapılması; Taşbaşı tepe ve Kuşkayası tepesi arasındaki orman patika yolunun birleştirilerek ahşap ya da taş döşeme haline getirilmesi; Kuşkayası obruğunun altındaki boyuna WC ve seyir terası yapılması; Kuşkayası'ndan değirmenler ve mağaranın üst kısmına giden patika yolun iyileştirilerek seyir teraslarının yapılması; değirmenleri birbirine bağlayan tüm patika yolların doğal taş yol haline getirilmesi; mağara girişinden ikinci değirmenin alt kısmındaki köy ana yolunun olmuş olduğu kısma WC yapılması; mağara girişinden birinci değirmene kadar olan su arkının üstünün kapatılıp ahşap görüntülü korkuluk yapılması ve bunun seyir teraslarıyla takviye edilmesi; mağara girişi ve girişteki çağlayanın olmuş olduğu bölgeye platform yapılması; Akkaya Köyü'nden gelen yolun viraj yaptığı hakim manzara noktasına kır kahvesi veya kır gazinosu yapılması; Kışlataş sırtı tarafına (batı kısmındaki hakim tepe) seyir terası ve kamelyalar yapılması; ana yol ve Ericcek köyü yolu üzerindeki köprüye giriş kontrol ünitesi yapılması; Ceneviz kalesi olarak adlandırılan kalıntıların ve oda şeklindeki mağaraların ışıklandırılması; ahşap patika yollarının yapılması; Yedi değirmenlerin ve derenin akış kısmında çağlayan oluşturan kısımlara seyir teraslarının yapılması; büfelerin yapılması; ana yoldan üçüncü değirmenin olmuş olduğu kısım taş köprünün etrafının rekreatif düzenlenmesi ve piknik ünitelerinin yapılması gibi çeşitli düzenlemelerin de yapılması planlanmaktadır (Anonim, 2012a) (Harita 3). Ayrıca değirmenlerin de asıllarına uygun bir şekilde restore edilmeleri için de çalışmalar sürdürülmektedir.

Fotoğraf 17. Tabiat parkında yapılan kamelyalar, merdivenler ve seyir teraslarından görüntümler.

Bunun yanı sıra tabiat parkının tanıtılmasına yönelik çalışmalar istenilen düzeyde olmasa da sürdürülmektedir. Bu bağlamda Yedi değirmenler ve mağara, TRT için hazırlanan “Değirmenler” adlı belgeselde yer almıştır. Ayrıca Yedi değirmenler ve mağaranın DOKA kaynaklı Espiye Kaymakamlığı tarafından hazırlanmış tanıtım videosu bulunmaktadır. Buna ek olarak 30-31 Mayıs 2015 tarihinde Doğa Koruma ve Milli Parklar 12. Bölge Müdürlüğü Giresun Şube Müdürlüğü ve Giresun Gezgin Fotoğrafçılar Derneği (GEZFOD) tarafından ortaklaşa “Yedi Değirmenler Tabiat Parkı Foto Maratonu” adlı fotoğraf yarışması etkinliği düzenlenmiştir. Bu tür çalışmaların artırılarak zenginleştirilmesi ve daha etkili bir şekilde duyurulmasıyla tabiat parkına olan ilginin daha da artacağı kanısındayız.

6. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı, yakın çevresiyle birlikte barındırdığı doğal ve beşeri kaynaklarıyla dikkati çekmeye başlayan ve ekoturizm potansiyeli oldukça yüksek tabiat parklarından birisidir. Başta Yedi Değirmenli Mağarası olmak üzere ilgi çekici şelaleleri, karstik şekilleri, gerek doğal gerekse kültür bitkilerinden oluşan zengin floristik yapısı, çok çeşitli yabani hayvanları içerisinde barındıran faunası gibi doğal çekiciliklerin yanı sıra yedi adet tarihi değirmenin bulunması, Avluca Köyü Kale kalıntısı, yöresel çekicilikler (yöresel yemekler, geleneksel meskenler, el sanatları, kına gecesi, düğün ve eğlenceler, yöresel müzik, oyunlar vb.) ve daha birçok beşeri turistik çekicilikleriyle dikkate değer bir ekoturizm potansiyeline sahiptir. Bütün bu yüksek turizm potansiyeliyle tabiat parkı ve yakın çevresinde, geliştirilmesi en uygun görülebilecek olan faaliyetler, tabiat parkları gibi koruma alanlarının öz değerlerini koruyan ve doğaya saygıyı her zaman için birinci planda tutan ekoturizm gibi turistik aktivitelerdir. Bu bağlamda bu çevrede mağara turizmi, doğa yürüyüşü, at safari, jeep safari, bisiklet safari, botanik turu, sportif olta balıkçılığı, akarsu turizmi (rafting ve kano yarışları), yaban hayatı ve kuş gözlemciliği, doğa fotoğrafçılığı gibi birçok ekoturizm aktivitesi gerçekleştirilebilir. Bunun yanı sıra bu çevrede kültür turizmi, kırsal turizm, tarımsal turizm gibi turizm türlerinin de geliştirilebilir. Özellikle çevre köylerde yaygın olan Doğu Karadeniz'e özgü kırsal yaşantısının ilgi çekici yansımalarının görülmesi, köy gezileri veya kültür turlarının düzenlenebilmesine zemin teşkil etmektedir.

Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı'nda yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından son dönemlerde buraya ulaşmak için erişim olanaklarının iyileştirildiği, rekreasyon ve piknik amaçlı kullanımlar için çeşitli düzenlemelerin restorasyonların ve tesislerin bir kısmının günümüzde yapıldığı ve bir kısmının yapılması için çalışmaların devam ettiği görülmektedir. Bununla birlikte henüz kat edilmesi gereken birçok aşamanın ve çözülmesi gereken sorunların bulunduğu anlaşılmaktadır. Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı'nın koruma altına alınarak tabiat parkı ilan edilmesinin üzerinden henüz iki yıl gibi kısa sayılabilecek bir süre geçmiş durumdadır. Tabiat parkının gerek doğal ve beşeri çekiciliklerinin koruma-kullanma dengesiyle yönetilmesi gerekse ekoturizm gibi çeşitli turizm aktivitelerine açılmasının önünde engel oluşturan bazı sorunlar ve dezavantajlı durumlar mevcuttur.

Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı ve yakın çevresinde ekoturizm faaliyetlerinin gelişmesini aksatan ve ekoturizmin gelişmesine engel teşkil eden unsurların başlıcaları şunlardır;

- Tabiat parkının yönetim, planlama ve koruma gibi hususlarda gerekli altyapı ve uygulamaların tam anlamıyla gerçekleştirilmemiş olması,
- Mağaranın bazı bölümlerine ziyaretçilerin girmesini sağlamaya yönelik düzenlemelerin yapılmaması
- Ekoturizm türlerinin gerçekleştirilmesi için uygun turistik altyapının ve organizasyonların yeterli ölçüde gerçekleştirilmemiş olması
- Doğa yürüyüşü, at safari, bisiklet safari, jeep safari, botanik turu ve yaban hayatı gözlemciliği için gerekli gezi parkurlarının yeterli ölçüde oluşturulamaması;
- Tabiat parkının korunması ve ekoturizme açılmasında görev alabilecek uzman personelin yeterli sayıda olmaması;
- Tabiat parkında gelen ziyaretçilere, buranın doğal ve beşeri kaynaklarıyla ilgili bilgi verilebilecek ziyaretçi ve tanıtım merkezinin bulunmaması;
- Gelen ziyaretçilerin kısa süreli ve daha çok günübirlik olarak gelmesi;
- Konaklama olanaklarının bulunmaması;
- Yerli ve özellikle de yabancı ziyaretçilerin ilgisinin yeterli ölçüde çekilememesi;
- Bu çevredeki köylerde yaşayan yerel insanların tabiat parkı ve onun sahip olduğu kaynaklar konusunda yeterli bilgi ve bilince sahip olmamaları;
- Yöre sakinlerinin tabiat parkının yönetim ve işleyişinde herhangi bir söz hakkına sahip olmamaları;
- Bu çevrede yaşayan yöre halkının ekonomik ve soysal yaşantısına herhangi bir katkının olmaması;
- Tanıtım faaliyetlerinin yetersiz olması ve erişim konusunda bazı sıkıntıların yaşanması gibi çözüme kavuşturulması önem arz eden sorunlar ve dezavantajlar bulunmaktadır.

Burada Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı'nın barındırdığı potansiyelin ortaya çıkarılmasına, ekoturizm gibi alternatif turizm aktivitelerine açılmasına ve bu kapsamda değerlendirilmesine engel olabilecek söz konusu sorunların en dikkat çekenleri ve en önemli olanlarına yer verilecektir. Bu bağlamda tabiat parkının yönetim, planlama ve koruma gibi hususlarda gerekli altyapı ve uygulamaların tam anlamıyla gerçekleştirilmemiş olması, mağaranın bazı bölümlerine ziyaretçilerin girmesini sağlamaya yönelik düzenlemelerin yapılmaması önem arz eden sorunlardandır. Bu konuda yukarıda da ifade edildiği gibi turizm ve rekreasyonel faaliyetler için merdivenlerin yapılması, kamelyaların inşa edilmesi gibi bazı düzenlemeler yapılmış olsa da henüz birçok eksiklik bulunmakta ve bunların yapılması gerekmektedir. Mağaranın bazı bölümlerinin ziyaretçilere açılması konusunda da en azından riski az olan ve güvenli olan bölmelerle ilgili birtakım düzenlemeler yapılabilir. Bunun yanı sıra tabiat parkının ve içindeki kaynak değerlerinin korunmasına yönelik güvenlik biriminin ve personelin bulunmaması; gelen ziyaretçilere yönlendirme ve rehberlik edilmesi gibi konularda yardımcı olabilecek ziyaretçi ve tanıtım merkezi gibi bir birimin inşa edilmemiş olması ve bu konuda çalışabilecek uzman personelin olmaması da diğer eksikliklerdir. Bunun için belki günümüzde erken kabul edilse de yakın dönemde, en azından ziyaretçilerin daha çok geldiği yaz döneminde, küçük

boyutlu güvenlik ve tanıtım birimlerinin oluşturulması, tabiat parkının hem korunmasına hem gelen ziyaretçilerle ilgili kayıtların tutulmasına hem de ziyaretçilerin tabiat parkını daha iyi gezmelerine katkı sağlayacaktır. Ayrıca Güzelyurt sapağında Yeniköy ve Akkaya Köyü'ne kadar olan yolun stabilize şeklinde olduğu ve kalitesinin oldukça düşük olduğu görülmektedir. Söz konusu yol güzergahının daha kaliteli hale getirilmesi, erişim konusunda önemli katkılar sağlayacaktır.

Bu çevrede ekoturizm türlerinin gerçekleştirilmesi için uygun turistik altyapının ve organizasyonların yetersiz olması da önem arz eden sorunlardandır. Bu çerçevede doğa yürüyüşü, at safari, bisiklet safari, jeep safari, botanik turu ve yaban hayatı gözlemciliği gibi ekoturizm aktiviteleri için gerekli olan gezi parkurlarının yeterli ölçüde oluşturulmadığı görülmektedir. Bu hususta da ziyaretçilerin söz konusu aktiviteleri yapabilmelerine yönelik düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Bunun yanı sıra ekoturizmin geliştirilmesine yönelik (Yedi Değirmenler Tabiat Parkı Fotomaratonu örneğinde olduğu gibi) etkinliklerin artırılması da önemlidir. Ayrıca şimdi olmasa bile ilerleyen dönemde ekoturizm aktivitelerinin gerçekleştirilmesinde görev alabilecek uzman personelin bulundurulması da önem arz etmektedir. Hatta bu konuda bu çevreyi en iyi tanıyan Akkaya, Yeniköy ve Avluca köylerinde yaşayan yöre sakinlerine, belli eğitimler verilerek, onların da ekoturizm aktivitelerine katılmaları ve bu konuda aktif görev almaları sağlanabilir.

Tabiat Parkı ve yakın çevresinde, ekoturizm gibi alternatif turizm türleri ve rekreasyonel faaliyetlerin geliştirilmesi için çözülmesi gereken bir diğer sorun, tabiat parkının yeterli ölçüde bilinmemesi yani etkili ve dikkat çekici tanıtım faaliyetlerinin gerçekleştirilememesidir. Tabiat parkının sahip olduğu doğal ve beşeri çekicilikler ve yüksek ekoturizm potansiyelinin, Giresun halkı tarafından bile yeterli ölçüde bilinmemesi, tabiat parkına olan ilginin az olmasını da beraberinde getirmektedir. Bu yüzden tabiat parkının daha etkili şekilde tanıtılması gerekmektedir. Bunun için yazılı ve görsel medyadan etkili bir şekilde istifade edilmesi, özellikle birkaç dilde (örneğin İngilizcenin yanı sıra Arapça, Rusça ve Gürcüce gibi) tabiat parkının doğal ve beşeri çekiciliklerinin aktarıldığı tanıtım kitapçıklarının ve broşürlerin hazırlanması; tanıtıcı belgesel filmleri çekilerek, CD'ler halinde gelen ziyaretçilere verilmesi; tabiat parkını ve burada yapılan turizm aktivitelerini tanıtıcı internet sitelerinin tasarlanması; ziyaretçi ve tanıtım merkezi gibi bir birimin kurulması ve sivil toplum örgütleri ve derneklerle birlikte çeşitli gezi etkinliklerinin yapılması oldukça önemlidir.

Tabiat Parkı'nın yakın çevresindeki köylerde yaşayan yöre sakinlerinin, tabiat parkı ve onun sahip olduğu kaynaklar konusunda yeterli bilgi ve bilince sahip olmadıkları; tabiat parkının yönetim ve işleyişinde herhangi bir söz hakkına sahip olmadıkları; ekonomik ve sosyal açıdan herhangi bir yarar elde edemedikleri anlaşılmaktadır. Günümüzde olmasa bile yakın dönemde bu çevrede yaşayan yöre sakinlerinin, tabiat parkı ve gerçekleştirilecek ekoturizm aktiviteleriyle bağlantısının sağlanması önem arz etmektedir. Bu çevredeki yöre sakinlerinin tabiat parkının işletilmesinde ve ekoturizm faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinde aktif görev almalarının sağlanması, hem tabiat parkının daha iyi korunmasına ve yöre sakinlerinin burayı sahiplenmesine hem de yerel halkın ekonomik anlamda ek gelir elde etmesine katkı sağlayacaktır. Bu bağlamda ilerleyen dönemlerde bu çevredeki köy

yerleşmelerinin (Bulacak ilçesine bağlı İnce Köyü ile Piraziz ilçesine bağlı Şeyhli Mahallesi ve Güney Köy gibi) birer ekoturizm köyleri olmaları için gerekli zemin hazırlanabilecektir. Bunun neticesinde bu çevredeki köy yerleşmelerinde yöresel ürünlerle yapılan leziz yemeklerin sunulduğu restoranlar ve kafeteryaların oluşturulması, kına gecesi gibi yöresel etkinliklerin gerçekleştirilmesi, köy gezilerinin yapılması ve ev pansiyonculuğu gibi konaklama olanaklarının geliştirilmesi de mümkün olabilecektir. Böylelikle bu çevrede sürdürülebilir kırsal kalkınmanın gerçekleşmesi; işsizliğin düşürülmesi ve dışarıya göçün azaltılması için de dikkate değer destek sağlanabilecektir.

Yaptığımız araştırmalar ve geziler neticesinde, Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı'nın, yakın çevresindeki kırsal yerleşmelerle birlikte sahip olduğu doğal ve beşeri kaynaklarıyla değerlendirilebilecek düzeyde ekoturizm varlığına sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte tabiat parkının yeni olması, gerekli olan altyapının henüz tamamlanmamış olması ve ekoturizm planlamasının henüz tam anlamıyla hayata geçirilememesi gibi bazı durumlardan kaynaklanan sorunların olduğu görülmektedir. Bu bağlamda tabiat parkının en büyük avantajının korunan bir yer olmasından hareketle, ilerleyen dönemde gerekli olan düzenlemelerle ve uzun vadeli, koruma-kullanma dengesine dikkat edilerek yapılacak ekoturizm planlamalarıyla, ekoturizm gibi doğaya saygılı turizm aktiviteleri ve rekreasyonel faaliyetler için daha da uygun hale gelebileceği öngörülebilir. Tabii bu çevrede gerçekleştirilecek uygulamalarda sürdürülebilir çevre ve kırsal kalkınma konusunun özenle ve dikkatlice takip edilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda yöre halkı-tabiat parkı ilişkisinin sağlanması ve ekoturizmin çevre köylerde de geliştirilmesi yararlı olacaktır.

Kaynakça

- Akpınar, E., Bulut, Y., (2010),** “Ülkemizde Alternatif Turizm Bir Dalı Olan Ekoturizmi Çeşitlerinin Bölgelere Göre Dağılımı ve Uygulama Alanları”, *III. Ulusal Karadeniz Ormanlık Kongresi(20-22 Mayıs 2010)* Cilt: IV Sayfa: 1575-1594, Artvin.
- Anonim, (2000),** *Giresun Yemekleri*, Giresun Valiliği Kültür Yayınları, No:6, Giresun.
- Anonim (2012),** 2011 Yılı *Giresun İl Çevre Durum Raporu*, Giresun Valiliği, İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Giresun.
- Anonim, (2012a),** *Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı Ön Etüt Raporu*, Orman 12. Bölge Müdürlüğü, Giresun Şube Müdürlüğü, Giresun.
- Anonim, (2012 b),** *Giresun İli Turizm Rehberi*, Giresun Valiliği, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Giresun.
- Anonim, (2012c),** *Niçin Giresun*, Giresun Ticaret ve Sanayi Odası Yayınları, Giresun.
- Anonim, (2014),** Protected Planet Report 2014, Tracking Progress Towards Global Targets For Protected Areas IUCN, Erişim Adresi:

Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı'nın Coğrafi Özellikleri İle Ekoturizm Olanaklarının Değerlendirilmesi

http://www.iucn.org/about/work/programmes/gpap_home/?18786/Protected-Planet-Report-2014 (Son Erişim Tarihi: 29.06.2015).

Anonim, (2014b), 2013 yılı *Giresun İl Çevre Durum Raporu*, Giresun Valiliği, İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Giresun.

Anonim, (2015), Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı http://giresun.ormansu.gov.tr/giresun/anasayfa/resimlihaber/12-09-23/%C4%B0L%C4%B0M%C4%B0ZDE_TUR%C4%B0ZME_A%C3%87ILAB%C4%B0LECEK_%C4%B0K%C4%B0_MA%C4%9EARADA_%C4%B0NCEL_EME_YAPILDI.aspx?sflang=tr (E.T:28.03.2015).

Anonim (2015a), Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Sorumluluğundaki Statülü Korunan Alanlar, Erişim Adresi: <http://www.milliparklar.gov.tr/korunanalanlar/korunanalan1.htm-Erişim> Tarihi: 29.06.2015).

Anonim, (2015b), 2014 yılı *Giresun İl Çevre Durum Raporu*, Giresun Valiliği, İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Giresun.

Atalay, İ., (1994), *Türkiye Vegetasyon Coğrafyası*, Ege Üniv. Basımevi Bornova, İzmir.

Atalay, İ., (1997), *Türkiye Coğrafyası*, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir.

Atalay, İ. ve Mortan, K., (1995), *Türkiye Bölgesel Coğrafyası (Resimli ve Haritalı)*, İnkılap Kitabevi, İzmir.

Bekdemir, Ü., (2000), *Giresun Kent Coğrafyası* (Basılmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniv Sos. Bil. Enst., Erzurum.

Bekdemir, Ü. ve Elmacı, S., (2011), *Giresun İli Ekoturizm Potansiyeli ve Değerlendirme Olanakları Projesi*, Giresun Üniv. Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyon Başkanlığı, Giresun.

Bekdemir, Ü. ve Elmacı, S., (2014), *Giresun İli Ekoturizm Potansiyeli ve Değerlendirme Olanakları*, *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, Karadeniz Özel Sayısı, s. 1-30.

Bostan, M.H., (2007), “XV-XVII. Yüzyıllarda Espiye'nin Sosyal ve İktisadi Tarihi”, *Tarihi, Kültürel, Özellikleri ve Gelenekleriyle Espiye Sempozyumu (24 Haziran 2006) Bildiriler Kitabı*, s.21-60, Ankara.

Doğanay, H. ve Zaman, S., (2013), *Türkiye Turizm Coğrafyası*, Pegem Akademi, Erzurum.

Doğaner, S.,(2001), *Türkiye Turizm Coğrafyası*, Çantay Kitabevi, İstanbul.

- Ekinci, G., (1991),** *Türkiye Milli Parkları (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi)*, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enst., İstanbul.
- Erdoğan, N., (2003),** *Çevre ve (Eko) Turizm*, Erk Yayınevi, Ankara.
- Erdoğan, N., (2004),** Ekoturizm ve Tur Operatörleri: İlkeler ve Faaliyetlerin Değerlendirilmesi, II. *Uluslararası Turizm ve Çevre Sempozyumu(10-11 Mayıs 2004)*, s. 3-10, İzmir.
- Erinç, S., (1945),** “Kuzey Anadolu Dağlarının Ordu-Giresun Kesiminde Landşaft Şeritleri”, *Türk Coğrafya Dergisi*, Sayı: 7-8, s.119-140, İstanbul.
- Fatsa, M., (2010),** *XV ve XVI. Yüzyıllarda Giresun (Sosyal ve Ekonomik Hayat)*, Giresun İl Özel İdaresi Kültür Serisi-1, Bilge Ajans Yayın Matbaa, Ankara.
- Karaman, O., (2007),** “İl Yıllıklarında Espiye”, *Tarihi, Kültürel, Özellikleri ve Gelenekleriyle Espiye Sempozyumu (24 Haziran 2006) Bildiriler Kitabı*, s.167-188, Ankara.
- Kaypak, Ş., (2012),** “Ekolojik Turizm ve Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma”, *Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi* 14 (22): 11-29.
- Koçman, A., (1993),** *Türkiye İklimi*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları:72, İzmir.
- Moran, G., (1998),** “Aydın Dilek Yarımadası – Büyük Menderes Deltası Milli Parkı: Sorunlar ve Ekolojik Turizm”, *Büyük Menderes Havzası, III. Tarım ve Çevre Sempozyumu(2-4 Eylül 1998)*, Söke /Aydın.
- Mortan, M., (1991),** *Türkiye’de Doğa Koruma Çalışmalarının Büyük Menderes Deltası Örneği İle Uygulama Olanakları ve Sınırları Üzerinde Araştırmalar (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi)*, Ege Üniv. Fen Bilimleri Enst., İzmir.
- Nazik, L., Tuncer, K., Özel, E., Savaş, F., Akçakaya, U.T., Kahraman, İ., (2007),** *Yedi Değirmenli Mağarası (Giresun) Araştırma Raporu*, MTA Genel Müdürlüğü Jeoloji Etütleri Dairesi Karst ve Mağara Araştırmaları Birimi, Ankara.
- Sever, R. ve Koca, H., (2003),** “Giresun Ormanları ve Başlıca Sorunlar”, *Yeşil Giresun Gazetesine Göre Cumhuriyetin İlk Yıllarında Giresun Sempozyum Bildirileri*, Ümit Ofset Mat. s. 117-128, Ankara.
- Yeşil, P., Yeşil, M. ve Yılmaz, H., (2008),** “Jeolojik Miras Alanlarının Alternatif Turizm Kapsamında Değerlendirilmesi: Ballica Mağarası Örneği”, *Atatürk Üniversitesi, Ziraat Fak. Dergisi*, 39 (2), 241-248, Erzurum.

Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı'nın Coğrafi Özellikleri İle Ekoturizm Olanaklarının Değerlendirilmesi

Zafer, B., Gencer, G. ve Güney A., (1998), “Söke ve Çevresinin Doğa Koruma Alanları Bakımından Değerlendirilmesi”, *Büyük Menderes Havzası, III. Tarım ve Çevre Sempozyumu (2-4 Eylül 1998), Bildiriler Kitabı*, s.35-42, Söke /Aydın.

Zaman, S. ve Coşkun, O., (2012), “Milli Parklarda Kaynak Değer Kullanımı İçin Bir öneri: Nene Hatun Tarihi Milli Parkı”, *Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enst. Dergisi*, Cilt:16, Sayı, 3, s. 117-134, Erzurum.

<http://giresun.ormansu.gov.tr/Giresun/AnaSayfa/Tabiatparklari/yedidegirmen/yedi.aspx?sflang=tr>(Son Erişim Tarihi:16.07.2015)